

Ljudska

PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZRA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

Hammarškjöld je dosegel privolitev Britanije in Francije

V njun umik s Sueškega prekopa in v izraelski umik s Sinajskega polotoka?

New York, 21. nov. (Reuter). Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je zahteval od Ve-

Francoska privolitev s »pridržki«

Pariz, 21. nov. (Tanjug). Uradno so danes potrdili, da je Francija pozitivno odgovorila na vprašanja generalnega sekretarja OZN glede umika francoskih čet s Sueškega prekopa. Vendar poudarjajo, da Hammarskjöldov načrt o umiku ne ustreza francoski vladi in je zato izrazila znatne pridržke.

Romunska delegacija odpotovala na Madžarsko

Bukarešta, 21. nov. — Kakor poročata radio Bukarešta, je delegacija romunske vlade in Romunske delavske partije nocoj odpotovala v Budimpešto. V delegaciji so Gheorghiu Dej, Chelugu Stoica, Emil Bodnaraš in drugi.

Govor tovariša Tita

v interpretaciji sovjetske brzojavne agencije

Pred tremi dnevi je bilo v moskovski »Pravdi« objavljeno poročilo TASS, sovjetske časniške agencije, o govoru generalnega sekretarja Zveze komunistov Jugoslavije tovariša Josipa Broza Tita v Palju. To poročilo je pravzaprav kombinacija časniških poročil in komentarjev. V njem so navedene, zlasti v drugem delu, kritične pripombe h govoru tovariša Tita in sploh o politiki Jugoslavije.

Nič nimamo proti temu, da se je zdelo TASS potrebno, da vključi v časniško poročilo tudi komentar politične narave in da tako vnaprej opozori sovjetsko javnost, da se sovjetsko vodstvo ne strinja z mnogimi gledišči, izražanimi v govoru tovariša Tita. Mi smo zmerom poudarjali potrebo po odkriti, svobodni izmenjavi mnenj, zlasti med komunisti. Nam je torej lahko samo ljubilo, da je TASS v neposredni, odkriti obliki, ne pa na zaviti način, povedala, kaj sovjetsko vodstvo misli o govoru tovariša Tita in sploh o politiki Zveze komunistov Jugoslavije.

Zdi se nam pa, da način, kako TASS polemizira z govorom tovariša Tita, ni v skladu z normami svobodne, poštene, odkritosrčne in enakopravne razprave med komunisti. TASS navaja zelo hude obtožbe proti Zvezi komunistov Jugoslavije in proti tovarišu Titu osebno, ne podpre pa jih z nobenimi dejstvi. Po metodološki plati polemike sovjetske agencije se je ohranil stari polemični način, ki pravzaprav sovjetski javnosti ni omogočil, da bi spoznala prava gledišča tiste strani, proti kateri sta naperjena kritika in polemika.

V metodološko-polemičnem poročilu TASS je rečeno, da je v govoru tovariša Tita več gledišč, ki izvirajo kot ostra neskladnost v primerjavi s tistimi, kar je vodstvo Zveze komunistov Jugoslavije zadnje čase izjavljalo o temeljnih vprašanjih mednarodnega položaja, o medsebojnih stikih med socialističnimi deželami in komunističnimi partijami.

V poročilu TASS nikjer ni jasno povedano, katera so ta gledišča. Sovjetski bralec zve samo to, da je v Titovem govoru »več gledišč, ki so napačna«, nič pa mu ne pove, katera so ta gledišča. Mar ne bi bilo bolj koristno, ko bi, namesto da so ostali pri prazni formulaciji »več gledišč«, navedli tista mesta iz govora tovariša Tita, ki bi lahko osvetlila teh »več gledišč«, zvenječih kot disharmonija v primerjavi s tistimi, kar je vodstvo ZKJ izjavljalo zadnje čase?

Ce hoče biti kritika prepričljiva, mora predvsem navajati dejstva. Komentar TASS očita tovarišu Titu, da so v njegovem govoru nekatere izjave, ki po obliki

like Britanije, Francije in Izraela pojasnila, zakaj se niso umaknili svojih čet iz Egipta. Poročajo, da je na sinočnjem sestanku z zunanjimi ministri vseh treh dežel zahteval, naj mu čimprej odgovore na naslednja vprašanja: koliko so se čete doslej že umaknile, kakšne načrte imajo vlade v zvezi z umikom in zakaj se niso umaknili svojih čet v skladu z resolucijami OZN. Britanska delegacija pravi, da bo zunanji minister Selwyn Lloyd odgovoril na ta vprašanja v najkrajšem času. V tem odgovoru bo bržkone potrjeno britansko stališče, da se bodo britanske sile umaknile s področja prekopa postopoma in da bodo prepustile svoje položaje varnostnim silam OZN. Po britanskem stališču varnostne sile OZN zdaj še niso dovolj močne ali dovolj organizirane, da bi jim lahko takoj vrepustili položaje.

Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld se je sestel tudi s predstavnikoma Egipta in Indije.

Sklepi zveznega odbora SZDLJ

Beograd, 21. nov. Danes je bila seja predsedstva zveznega odbora SZDLJ, na kateri so obravnavali temelje naše gospodarske politike v letu 1957, prečeta mednarodna vprašanja in vprašanje kulturnega in družabnega življenja. Preden so prešli na dnevni red, so z enominutnim molkom počastili spomin člana predsedstva in enega izmed ustanoviteljev SZDLJ Save Kosanovića.

Predsedstvo je tudi sprejelo sklep o ustanovitvi inštituta za proučevanje delavskega gibanja.

Razen tega so sprejeli sklep o spremembah v sestavi nekaterih komisij Zveznega odbora SZDLJ.

Novi bolgarski veleposlanik v Beogradu

Beograd, 21. nov. (Tanjug). Predsednik republike je privolil v imenovanje Miše Nikolova za novega bolgarskega veleposlanika v Beogradu. Dosedanji bolgarski veleposlanik Ljubomir Angelov odhaja iz Beograda, ker je bil imenovan za pomočnika zunanjega ministra.

in po vsebini nasprotujejo načelom proletarskega internacionalizma in mednarodne solidarnosti delovnih ljudi. TASS pa ne pove, katere so te izjave. Seveda, logično se vsiljuje vprašanje, zakaj TASS te obdolžitve ni podprl s citati iz govora tovariša Tita? Najhujša obdolžitve je ne dvomno tista o naših poskusih, da bi se vmešavali v notranje zadeve drugih. »V Titovem govoru«, pravi TASS, »je jasno videti težnje po vmešavanju v zadeve drugih komunističnih partij.« Človek bi se pričakoval, da bodo tako hudo obdolžitve spremljali izvlečki in citati iz govora tovariša Tita. Toda v članku TASS ni o tem ne duha ne sluha. Zakaj TASS ni uporabil citatov? Ali je to naključje?

To, da se je TASS v hudih obdolžitvah proti tovarišu Titu in Jugoslaviji omejil na formulacije, kakor je »več gledišč«, težnje po vmešavanju, »nekatero izjave«, ne da bi katerokoli teh stvari osvetlil z navedbami iz govora tovariša Tita, vsekakor ni naključje. TASS bi za trdno uporabil metodo osvetlitve, saj se zaveda, da je to najučinkovitejši in najbolj prepričljiv način, svoje kritične pripombe in obdolžitve bi za trdno podprl s citati iz govora tovariša Tita, ko bi bila v tem govoru res takšna mesta, ki bi lahko potrdila obdolžitve. In prav zato, ker v Titovem govoru takšnih mest ni, ker so si pisci komentarja TASS zaman prizadevali, da bi našli takšne citate, te obdolžitve TASS ne morejo zveneti prepričljivo.

Ni pa stvar samo v tem, ali je kaj napisano prepričljivo ali ne. Stvar je mnogo hujša in prek nje ni moč preiti kar tako. Če so bile

izrečene obdolžitve proti drugi komunistični partiji in drugi deželi, zlasti kadar so te obdolžitve zelo hude narave, kakor je to n. pr. v članku TASS, tedaj tega ni moč storiti na neodgovoren način. Če se navajajo obdolžitve neodvisno od dejstev in celo proti njim, tedaj to ni več konstruktivna razprava, niti tovariška kritika, temveč tendenciozno pačnje dejstev. V poročilu TASS pa so neodgovorno navedene zelo hude obdolžitve proti političnemu vodstvu Jugoslavije, ki niso z ničemer dokazane.

V tistem delu poročila TASS, v katerem so navedena kritika in obdolžitve, je samo en citat iz govora tovariša Tita, pa še ta ni objavljen v celoti. Se več, pisec celo ne citira nobenega člega stavka, marveč navaja samo polovico stavka. Iz jasne misli je iztrgal nekaj besed in jih samovoljno raztolmačil.

Ko je tovariš Tito govoril o spopadu med starimi stalinističnimi elementi in novimi silami, ki teže po nadaljnjem gibanju socializma, ter opozoril na proces razvijanja novih odnosov, ki ustrezajo koristim socializma, je med drugim rekel:

»Tovariši, ta boj bo težaven in dolgotrajen, kajti zdaj gre res za to, ali bo v komunističnih partijah zmaga nova smer, ki se je pravzaprav začela v Jugoslaviji in za katero je ustvarjenih precej elementov v sklepkih 20. kongresa KP SZ. Zdjaj gre za to, ali bo zmaga la stalinistična smer. Jugoslavija se ne sme zaburati sama vase, delati mora v vseh smereh, toda ne iz izpodkopavanja teh dežel od znotraj, da bi tam prišlo (Nadaljevanje na 3. strani)

OB IZPOLNJEVANJU ODREDBOZN

Selwyn Lloyd naj bi rešil ugled Velike Britanije in Edenovo vlado

London, 21. nov. (Tanjug). — Jutri se bo britanski zunanji minister Selwyn Lloyd vrnil iz New Yorka v London in bo poročal v Spodnji zbornici o stališču vlade o umiku britansko-francoskih čet iz Egipta. Tako laburisti kot konservativci sodijo, da umika ni moč več odlagati in da bo Selwyn Lloyd sporočil parlamentu, da bo Velika Britanija umaknila svoje čete na podlagi zahteve OZN.

Ce se bo takoj začela evakuacija iz Egipta, bo to pozitivni konec dramatičnega in kritičnega položaja, v katerem sta že več dni londonska in pariška vlada. To bo očitno priznanje kapitulacije, kajti agresija na Egipt je zapustila ruševine v Port Saidu, onespособljen Sueški prekop, sovrastvo arabskega sveta in velikanstvo izgubo ugleda obeh vlad.

Med desničarskimi konservativnimi poslanci je nastala zmeda, ker ti še nadalje zahtevajo,

naj bi vsaj podaljšali britansko okupacijo Port Saida. Ameriški pritisk na Veliko Britanijo in Francijo: »če se ne umaknete, ne dobite ameriškega petroleja«, je omajal konservativno parlamentarno skupino in jo razdelil.

Iz razpoloženja večine konservativcev je moč sklepati, da so se sprijaznili s tem, da Velika Britanija ne more ostati na Sueškem prekopu nakljub OZN, ameriškem stališču in večini dežel Britanske skupnosti. Zdjaj gre za to, trdijo v Londonu, kako bi se umaknili s čim manjšo izgubo ugleda in kako bi pri tem ohranili enotnost konservativnih vrst pod Edenovim vodstvom.

Predstavnik zunanjega ministristva je danes izjavil, da ne more potrditi vesti o razlikah v stališčih generalnega sekretarja OZN ter zunanjih ministrov Velike Britanije in Francije glede umika iz Egipta.

IZJAVA EGIPTSKESKE VLADE

OKUPATORSKO NASILJE morajo sile OZN nemudoma onemogočiti

Obtožbe o zarotniškem sodelovanju Britancev in Francozov z Izraelci v napadu na Egipt — škoda, ki je bila prizadejana na plovbi po prekopolu zainteresiranim deželam

Kairo, 21. nov. (Reuter). — Vlada je objavila izjavo o vrsti dogodkov v okviru napada na Egipt. Velika Britanija in Francija pravi, sodelujeta z Izraelom, da bi »ostvarili svojo agresivno zaroto«. Edenovo utemeljevanje britanske in francoske akcije proti Egiptu je »brez vsake logike«. Z njim je hotel Eden preslepiti svetovno javnost. Britanski obrambni minister Anthony Head je v Spodnji zbornici sam priznal, da je bil »cilj anglo-francoskega napada na Egipt, doseči nadzorstvo nad delom egiptskega ozemlja proti volji egiptskega naroda«. Tudi francoski minister Pineau je »priznal, da sta hoteli Velika Britanija in Francija okupirati področje Sueškega prekopa in tri mesta — Port Said, Ismailijo in Suez«. S tem sta Velika Britanija in Francija prekršili konvencijo iz leta 1888, ki določa, da je treba ohraniti svobodni prehod po prekopolu, prekop sam pa ne sme biti izpostavljen vojaškim operacijam. Anglo-francoski napad je ohromil plovbo po prekopolu in spravil v nevarnost gospodarske koristi cele vrste držav.

Vlada v izjavi nadalje poudarja, da so hoteli državniki obeh agresorskih veselij, ko so zagovarjali svojo akcijo, preslepiti svetovno javnost tako, da so »obdolžili Egipt, češ da ima tajne

Burgiba pri Eisenhowerju

Washington, 21. nov. (AFP). — Predsednik Eisenhower se je danes sestel s tuniškim premierom Burgibo. Po sestanku, ki je trajal 45 minut, je Burgiba izjavil: »Predsednik Eisenhower in jaz sva pregledala vsa vprašanja, ki motijo mir, kakor tudi probleme Bliznjega vzhoda in Severne Afrike.« Dodal je, da je Eisenhower docela razumel probleme, o katerih sta govorila.

stike z Rusijo. Vlada izjavlja, da so vse takšne izjave namerne laži in da je njihov cilj, opraviti agresijo in okupacijo egiptskega ozemlja.

Vdor izraelskih sil na Sinajski polotok in bombardiranje egiptskih mest pomeni vnaprej zasnovano zaroto. Po objavljenih podatkih je bombardiralo Port Said nad 500 angleških in francoskih letal ter prizdelo mestu veliko razdejanje in izgube. Razen tega so skušale agresivne sile z vsemi sredstvi prisiliti egiptske delavce, da bi sodelovali z njimi. Portsaidci niso hoteli privoliti v tako sodelovanje in zato so zdaj agresorji segli po »barbarskih ukrepih proti civilnemu prebivalstvu«.

Egiptska vlada je poslala OZN posnetke in filme o »zverinskih posketcih, s katerimi je okupator petpetal vse človeške pravice«.

Egiptovska vlada sodi, da bi morali pristojni organi OZN, všteti tudi komisijo za človeške pravice, skupno z Rdečim križem pripraviti dokumentacijo o barbarskem ravnanju agresorjev. Agresorje naj bi primerno kaznovali.

Vlada bo te dni baje objavila tudi posebno Belo knjigo o agresiji, ki bo vsebovala vse njene podatke o pripravah na agresijo. Vsebovala bo posebej tudi dokumente o skupnih naklepih treh dežel.

VARNOSTNE SILE OZN V PORT SAIDU

Priprave za umik okupatorja s Sueškega prekopa

Kairo, 21. nov. (Tanjug). Davi je prišla v Port Said prva skupina varnostnih sil OZN, ki šteje 175 vojakov in 15 častnikov, ki ji poveljuje norveški major Vilke. Z letališča v El Abuseiru pri Ismailiji je ta četa pripelala v Port Said z vlakom. V njej so povedli Norvežani. Poučeni krogi poudarjajo, da je njena naloga, pripraviti umik francosko-britanskih sil. Varnostne sile OZN bodo po umiku agresorjev krenile na egiptovsko-izraelsko mejo.

V El Abuseiru je doslej prišlo nad 700 vojakov OZN. Poveljnik mednarodnih sil Združenih narodov general Burns je izjavil, da je zdaj v Egiptu dovolj enot skupaj s tistimi, ki so že pripravljene za odhod. Govorec o sestavi čet in njihovi opremljenosti, je general Burns rekel, da so to v glaynem pehotne

enote, opremljene z defenzivnim orožjem. Zaenkrat bo njihov štab v Kairu.

Doslej so uradno sprejeli sodelovanje osmih dežel pri ustanavljanju mednarodnih sil za Egipt. To so štiri skandinavske države, nadalje Kanada, Kolumbija, Indija in Jugoslavija, ki bodo dale skupaj 4479 vojakov in oficirjev.

Nadaljnje čete za v Egipt

New York, 21. nov. (Reuter). Indonezijski zunanji minister Abdulgani je izjavil, da bo Indonezija dodelila tri čete vojaštva varnostnim silam OZN v Egiptu. Iz Rio de Janeira poročajo, da je tudi brazilski parlament privolil v dodelitve 520 brazilskih vojakov varnostnim silam OZN in da bodo brazilske čete kmalu krenile v Egipt.

RAZPRAVA O MADŽARSKI v Generalni skupščini OZN

Večina delegacij se je izrekla za prenehanje deportacij in umik sovjetskih čet, nadalje za prihod opazovalcev OZN in končno za pomoč beguncem

New York, 21. nov. (AFP). — Generalna skupščina OZN je tudi na sinočnji seji nadaljevala razpravo o Madžarski oziroma o resoluciji, ki jo je predložila kubanska delegacija, in skupni resoluciji Indije, Cejlona in Indonezije.

Prvi je govoril poljski delegat, ki je nastopil proti temu, da bi sprejeli kubansko resolucijo. Poudaril je, da so govorice o deportaciji madžarskih državljanov v Sovjetsko zvezo brez podlage. Če bi sprejeli to resolucijo, bi škodovali normalizaciji položaja in urejanju težavnih razmer na Madžarskem, prav tako pa bi to slabo vplivalo tudi na razgovore, ki jih imata v New Yorku generalni sekretar Hammarskjöld in madžarski zunanji minister.

Delegata Iraka in Portugalske sta se izrekla za kubansko resolucijo. Burmanec U Pe Kin je rekel, da se je njegova delegacija vzdržala glasovanja, ki naj bi odločilo, ali bodo vključili vprašanje Madžarske na dnevni red Generalne skupščine, zdaj pa mora glasovati za kubansko resolucijo, če je res treba preprečiti deportacije iz Madžarske.

Na koncu sinočne seje so predložile argentinska, belgijska, danska in ameriška delegacija osnutek resolucije, s katero izrekajo priznanje prizadevanjem generalnega sekretarja OZN in visokega komisarja za pomoč beguncem iz Madžarske.

Danes je Generalna skupščina OZN nadaljevala razpravo o Madžarski. Krišna Menon je zahteval, naj čimbolj obzirno proučijo madžarsko vprašanje, da bi tako madžarska vlada čimprej privolila v to, da bi prišli na Madžarsko opazovalci OZN. Hammarskjöld

je vztrajal pri svoji ponudbi, da pojde sam v Budimpešto. Nato sta govorila cejlonski in belgijski delegat. Koča Popović se je izrekel za indijsko resolucijo, ker lahko samo enotna akcija vseh članic OZN pripomore k normalizaciji stanja na Madžarskem in k ublažitvi mednarodne napetosti. Razpravo o tem je nato prekinil sirski delegat in obvestil Generalno skupščino, da se na sirske mej pravkar koncentrirajo izraelske, francoske in britanske čete in da mora OZN takoj ukretniti vse potrebno, da prepreči napad na Sirijo.

Francoska in britanska delegacija v OZN sta odločno zanikali obtožbe Sirije. Britanski predstavnik je rekel, da so nasprotno sirske čete »spodrele v Jordanijo, kjer je po sporazumu med jordansko in britansko vlado odred britanskih čet«.

Na večerni seji je najprej govoril izraelski delegat Aba Eban, ki je zanikal, da bi Izrael zbiral čete na meji. Zatem je madžarski zunanji minister Horvath izjavil, da njegova vlada ne pušči opazovalcev OZN v deželo, da pa je pripravljena za razgovore o pomoči prebivalstvu.

Generalna skupščina je nato prešla h glasovanju o predloženih resolucijah. Za resolucijo Indije, Cejlona in Indonezije, ki predlaga, naj OZN pošlje svoje opazovalce na Madžarsko, je glasovalo 87 delegatov, 8 jih je bilo proti, 14 pa se jih je vzdržalo glasovanja. Za kubansko resolucijo, ki zahteva prenehanje deportacij in umik sovjetskih čet iz Madžarske, je glasovalo 55 delegatov, proti jih je bilo 10, 14 pa se jih je vzdržalo glasovanja. Za resolucijo, ki priporoča pomoč madžarskim beguncem, je glasovalo 69 dežel, medtem ko sta

bili 2 proti, 8 pa se jih je vzdržalo glasovanja.

Nova seja je bila sklicana za 3. uro ponoči.

Dogovori z vlado v Kairu

New York, 21. nov. (AP). Hammarskjöld je danes objavil svoje poročilo o razgovorih z egiptsko vlado in je v njem zahteval od Generalne skupščine OZN širša pooblastila, da bi lahko sklenil s Kairo sporazum o razporeditvi in delovanju varnostnih sil OZN v Egiptu. Z Naserjem se je dogovoril o nekaterih načelih za delovanje varnostnih sil. Razgovore o konkretnih oblikah tega delovanja in razporeditve teh sil ter njih preskrbe bosta nadaljevala, kakor hitro bo to odobril Generalna skupščina.

OZN naj s posebno resolucijo napove, da bodo varnostne sile ostale v Egiptu, dokler ne bodo izpolnile svoje naloge. Očeljevalna dela na prekopolu se bodo lahko začela šele po umiku tujih sil s Sueškega prekopa. OZN naj Hammarskjöldu pooblasti, da sklene pogodbe o delih na prekopolu z družbami tistih dežel, ki niso zapletene v spopad, in naj takoj odobri izdatke za ta dela.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 22. novembra
Hladno in oblačno brez bistvenih padavin. Temperature med 0 in -8. Na Primorskem še močna burja, temperatura med -1 in +4.

STANJE VREMENA
Področje visokega zračnega pritiska se razteza od Skandinavije do Balkana. Nad zahodnim Sredozemljem se področje nizkega zračnega pritiska še poglablja, zaradi česar bo na Primorskem še pihala močna burja.

* Glej »Borbo« z dne 20. novembra, v kateri je povzeto poročilo TASS tako, kakor je bilo objavljeno v »Pravdi« 19. novembra.

SKUPSCINSKO ZIVLJENJE

Dnevni red dela odborov

Beograd, 21. nov. (Tanjug). — Odbora za gospodarstvo Zvezne...

odobritvi zveznih proračunskih skladov za leto 1956. Odbora...

PO PODATKIH NARODNE BANKE

Močno naraščanje potrošniških kreditov

Kupovanje na kredit bo pripomoglo k hitrejšemu obtoku blaga

Beograd, 21. nov. (Tanjug). Po podatkih Narodne banke...

Za povečanje kreditov navajajo več razlogov. Na trgu je znatno...

Zato je poraba dolgoročnih kreditov narasla. Tako se je v primerjavi...

DNEVNA KRONIKA

Jugoslovanska industrijska proizvodnja narasla

Industrijska proizvodnja v naši državi je narasla v prvih desetih...

novobene industrijske panoge, katere proizvodni indeks je v primerjavi...

Novoletna nagrada

Zvezni izvršni svet je sklenil podeliti uslužbencom zveznih državnih organov...

Trgovinska pogajanja s CSR

Konec novembra se bodo začela v Beogradu pogajanja med Jugoslavijo in CSR...

Sprejem v Zvezni verski komisiji

Član Zvezne verske komisije Petar Ivičević in sekretar komisije...

Delegacija sovjetske armade v Sarajevu

Delegacija sovjetske armade, ki je prispela v Sarajevu, je sprejel...

sarajevske vojne oblasti generalpodpolkovnik Milutin Morača in...

Obisk naših atomskih znanstvenikov v CSR

Na povabilo češkoslovaških znanstvenikov je odpotovala večera...

Sestanek komunistov jeseniške železarne

Jesenice, 21. novembra. Danes popoldne so se v Mestnem gledališču...

Anton Seljak, predsednik delavskih svetov...

»Kakšna naj bi bila mandatna doba članov Stalne konference DS?«

»V osnutku poslovnika je predvidena enoletna mandatna doba. Mislim pa, da se bomo...

»Kakšne naj bi bile po vašem mnenju naloge te konference?«

Večino teh nalog vsebuje že prvi osnutek poslovnika. Po mojem bi bile najvažnejše naslednje...

»Gotovo se vseh teh vprašanj ne boste lotili že takoj v začetku. Katere neposredne naloge imate v programu?«

»Ena prvih nalog bo pregledati najosnovnejše in že izdelane oblike dela delavskih svetov...

»In še eno vprašanje: kakšen uspeh pričakujete od Stalne konference DS?«

»Uspeh bomo dosegli tako v funkcionalnem kot vsebinskem pogledu delovanja delavskih svetov. Če bo pa to kmalu, je odvisno od pomoči, ki jo bo konference morala dobiti od podjetij samih, od političnih in družbenih organizacij in od organov oblasti.«

Ceneje, pa vendarle dobro

V zadnjem času lahko opazujemo na našem notranjem tržišču zanimiv pojav. Na eni strani lahko opazimo zlasti pri živilih, da se cene rahlo dvigajo, medtem ko je pri nekaterih vrstah industrijskega blaga čutili bolj ali manj znatno pomenitev. To gibanje cen je gotovo odsev hitrejšega razvoja industrije in zadrževanja kmetijstva, prav tako pa je to tudi odsev kupne moči prebivalstva in tudi trenutne podobe našega življenjskega standarda.

Ze se pojavljajo prvi, sicer osamljeni primeri, da podjetja ponujajo blago in iščejo kupce, predvsem za industrijsko blago pa velja, da pa skušajo podjetja spraviti v promet s tem, da ga pocenijo. Čeprav je to posamičen pojav, vendar pa tudi sicer niso redka podjetja, kjer so delavski sveti razpravljali, kako bi lahko izdelke pocenili in tako lažje spravili na trg svoje večje ali manjše zaloge.

Pred kratkim je bilo med industrijo elektromateriala pravec presenečenja, ko je kranjska »Iskra« dala v prodajo daljinska stikala skoraj za dve tretjini ceneje, kakor prodajajo podobna izdelke druga tovrstna podjetja v državi. »Iskrina«, tehnično izpopolnjena stikala so v prodaji po nekaj čez 4000 dinarjev, nekateri druga podjetja pa prodajajo podobna daljinska stikala po približno 13.000 dinarjev.

Ob tako različni ceni za isti izdelek pa se seveda porodi vprašanje, zakaj je možna tako velika razlika. Pri »Iskri« so povedali, da so lahko dali ta izdelek v prodajo po taki ceni predvsem zaradi dobro preštudirane organizacije dela in pa, ker jih izdelujejo v velikih serijah.

Gibalna za pocenitev blaga so lahko dvojni. Prva je zahteva trga oz. zaloga, ki sili proizvajalca, da blago proda ceneje, če ga hoče prodati, čeprav nima za to ekonomskih pogojev, to je nižji ceni primernih proizvodnih stroškov. Drugo gibanje pa so z boljšo organizacijo dela in zaradi večje proizvodnosti znižani proizvodni stroški, ki omogočijo potem tudi nižjo prodajno ceno. Vsi naši potrošniki bi si želeli, da bi bila pocenitev kakršnekoli vrste blaga predvsem v prid drugih vzbodb, ker v prvi vrsti ti objektivno zboljšujejo življenjske pogoje.

Razgovori gospodarstvenikov severne Grčije in Makedonije

Ob zaključku razgovorov med predstavniki Trgovinsko-industrijske zbornice Soluna in Trgovinske zbornice Makedonije, na katerih so izmenjali misli o povečanju blagovne menjave in izbire blaga med severnogriškimi in makedonskimi podjetji, so predstavniki obeh zbornic včeraj izjavili novinarjem, da so tovrstni stiki v zadnjih dveh letih znatno prispevali k povečanju blagovne menjave med Grčijo in Jugoslavijo. Med razgovori so gospodarstveniki Makedonije in severne Grčije obravnavali tudi nekatere težave v blagovnem prometu, ki jih je treba čimprej odpraviti. Dogovorili so se tudi, naj bo v prihodnje čimveč sestankov.

IVAN KREFT:

Tri leta Zvezne ljudske skupščine

(Nadaljevanje in konec)

Na drugi seji v letu 1955 od 22. do 24. aprila je Zvezna ljudska skupščina sprejela zakon o davku na dediščino in darila, ki je v glavnem odpravil plačilo dednih taks, zakon o dopolnitvi zakona o prometu z zemljišči in zgradbami, zakon o spremembah in dopolnitvah zveznega družbenega plana za leto 1955, statut Zvezne gradbene zbornice, zakon o obdelovanju neobdelane zemlje, zakon o občinskih dokladah in krajevnem samoprispevku, zakon o dedovanju, ki vnaša pravice rešitve glede dedovanja v socialistični družbi, zakon o pospeševanju pravnega postopka, zakon o državnih praznikih, zakon o dopolnitvi temeljnega zakona o zakonskih zvezah in zakon o ratifikaciji sporazuma o ustanovitvi Balkanske posvetovalne skupščine.

Avstrijo o obnovitvi določenih pravic tovarniških in trgovskih žigov, dalje sporazum med FLRJ in Zvezno republiko Nemčijo o določenih pravicah s področja zaščite industrijske lastnine in avtorskih pravic, kakor tudi konvencijo o prevozu potnikov in blaga na železnicah.

Zvezni zbor pa je sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah statuta Zvezne industrijske zbornice, odobril je predlog za ustanovitev obrtnih zbornic ljudskih republik in hkrati potrdil tudi njihove statute.

zelo važno. S sprejemom tega zakona in zakona o štipendijah ter z obravnavanjem poročila o gibanju gospodarstva v prvem polletju 1955. leta je Zvezna ljudska skupščina zaključila svojo dvajseto sejo.

Na seji v dneh 10. in 11. novembra 1955 je Zvezni zbor ratificiral državno pogodbo o ugotovitvi neodvisne in demokratične Avstrije in sporazum med FLRJ in republiko Italijo o dokončni ureditvi vseh medsebojnih obveznosti gospodarskega in finančnega značaja, ki izvirajo iz mirovne pogodbe in sukcesivnih sporazumov.

oziroma o podaljšanju veljavnosti družbenih planov 1955 za leto 1956 do uveljavljanja novih planov.

Razen odloka o začasnem finansiranju ter zakona o prispevku za stanovanjsko izgradnjo je Zvezni zbor sprejel tudi zakon o spremembah in dopolnitvah splošnega zakona o univerzah, osnutek zakona o spremembi in dopolnitvi temeljnega zakona o prekrških in osnutek zakona o ratifikaciji konvencije o zaščiti kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada.

V letu 1956 je Zvezna ljudska skupščina razpravljala o glavnih gospodarskih nalogah, o nadaljnjem izpopolnjevanju našega državnega in družbenega sistema in o zveznem družbenem planu, ki pomeni začetek uresničevanja nove gospodarske smeri. Na seji od 23. do 27. marca je imel Edvard Kardelj, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta, ekspozice o osnutku zakona o državni upravi ter o osnutku zakona o zveznih organih uprave, o zakonu, ki pomenita nadaljnje izpopolnjevanje državne uprave, Svetozar Vukmanovič pa ekspozice o osnutku zveznega družbenega plana.

podkazale v državni upravi nekatere pomanjkljivosti, predvsem kadrovske in organizacijske, v določenem smislu pa tudi glede pooblastil uprave na področju kontrole nad izpolnjevanjem predpisov, ki so jih izdali državni organi. Oba zakona, ki urejata funkcioniranje državne uprave in posebej zveznih organov uprave, sta bila po ekspoziciji tov. Kardelja soglasno sprejeta. Prav tako je bil sprejet osnutek temeljnega zakona o proračunih. Njegovo potrebo je utemeljeval Milentija Popović. Skupščina je sprejela tudi zakon o gledališčih, o filmu, o zdravstvenem nadzoru nad živilili ter o pravicah nosilcev partijske spomenice 1941.

Na seji 10. in 11. maja je Skupščina obravnavala in odobrila poročilo Zveznega izvršnega sveta o imenovanjih v zveznih organih državne uprave, poslala je poročilo zveznih združenj in zbornic in sprejela poročilo anketne komisije o kmetijskih posevkih in melioracijah ter izvolila dva nova sodnika Zveznega vrhovnega sodišča. Sprejela je zakonske osnutke o spremembah in dopolnitvah zakona o agrarni reformi, o sanitarni inšpekciji in o vojaško-pomorskih zastavah.

nih notranjih zadev, zakon o časopisnih podjetjih in zavodih, ki uvaja družbeno upravljanje v te zavode in podjetja, o proglasitvi 4. julija, Dneva borcev za Dan vstaje jugoslovanskih narodov in zakon o dopolnitvi zakona o odklivanjih. Skupščina je poslala tudi poročilo, ki ga je v imenu Zveznega izvršnega sveta podal Dobrovoje Radosavljevič o razvoju jugoslovanskega gospodarstva v prvih starih mesecih letošnjega leta. Zakonski predlog o organih notranjih zadev je utemeljil Aleksander Ranković.

Triletno razdobje dela Zvezne ljudske skupščine bo zaključila seja, sklicana za 26. t. m. Na tej seji Skupščina ne bo razpravljala samo o predlogu zakona o civilno pravnem postopku, o predlogu zakona o upravnem postopku ter predlogu zakona o razlastitvi, temveč tudi o stanovanjskem vprašanju, za rešitev katerega je že pripravljenih sedem zakonskih osnutkov. Zanimivo je, da se je za diskusijo o tem vprašanju pripravilo veliko število poslancev, med njimi tudi takih, ki niso vključeni v skupščinske odbore.

Tehtno vsebino tej seji pa bodo dali tudi poročilo Svetozara Vukmanoviča-Tempa, podpredsednika Zveznega izvršnega sveta, o osnovnih jugoslovanske gospodarske politike. Tako bo Skupščina imela priložnost, da se pravočasno prouči vsa gospodarska vprašanja, ki jih bo treba rešiti v družbenem planu za prihodnje leto.

Govor tovariša Tita v interpretaciji sovjetske brzojavne agencije

(Nadaljevanje s 1. strani)

do negativnih ekscesov, marveč na idejnim torišču, s stiki in razgovori, da bi zmagal novi duh.

TASS pa je povzel to mesto iz Titovega govora takole:

»Tito je tudi trdil, da je bodočnost odvisna od tega, ali bo v komunističnih partijah zmogla nova smer, ki jo je začela Jugoslavija. Človek se ne more znebiti vtisa, da so takšne težnje v določeni zvezi s tistimi članki v jugoslovanskem tisku, v katerih je čedalje pogosteje izražena misel, da je baje pot Jugoslavije v socializmu edina prava in celo edina možna pot socialističnega razvoja malone za vse dežele.«

Iz takšnega pisanja TASS je videti:

1. Titovo misel so raztolmačili docela samovoljno in celo še več, da so ji podtaknili povsem drugačen smisel. Takšen način citiranja, da iztrgaš pol stavka in da ga samovoljno tolmačiš, je enak tisti metodi, o kateri smo pravkar govorili in ki je ne bi smelo biti v razpravi med komunisti.

2. Kar zadeva trditve, da so bili objavljeni v jugoslovanskem tisku članki, v katerih je prišla do izraza misel, da je pot Jugoslavije v socializmu edina možna pot socialističnega razvoja, ni bilo prav zaželeno, da bi TASS konkretno navedel te članke. Mi namreč takšnih člankov nismo opazili. Politika Zveze komunistov Jugoslavije glede politike in oblik socializma pa je jasna.

Sicer pa je obdolžitev, ki jo naveda TASS proti tovarišu Titu in Jugoslaviji, ovržena v samem poročilu TASS, in sicer v njegovem prvem delu, v katerem je informativno povzel del Titove presoje dogodkov na Madžarskem. Vtem ko piše članek v komentatorsko polemičnem delu TASS trdi, da tovariš Tito in ZKJ menita, da je pot Jugoslavije v socializmu edina možna pot socialističnega razvoja, je povzeta v prvem, informativnem delu poročila TASS tale Titova presoja madžarskih dogodkov:

»Te reakcionarne sile,« je rekel Tito, »so kaj hitro, v dveh, treh dneh pokazale svoje pravo lice. V pogojih ljudskega ogorčenja proti vsemu, kar se je godilo v minulosti, takratno vodstvo ni izpričalo želje, da bi odstranilo elemente, ki so povzročili ogorčenje med madžarskim ljudstvom, ni izpričalo želje, da bi stvarno ubralo madžarsko pot razvoja socializma, z vsemi njegovimi nesprejemljivimi specifičnostmi. (Podčrtal J. S.)

V komentarnem delu poročila TASS je popačena tudi Titova misel, da ne gre zgolj za kult osebnosti, marveč za sistem, ki je omogočil, da je ta kult nastal. Ta misel je prikazana v tem smislu, kakor da je tovariš Tito podprl tezo reakcionarne propagande, da so korenine kulta osebnosti v socialističnem družbenem redu. Z obžalovanjem moramo ugotoviti, da so še zdaj možna takšna padeža našega jasnega gledišča in da se more takšna obdolžitev pojaviti v komentarju uradne sovjetske časniške agencije.

V poročilu TASS je prikazana stvar takole:

»Tito je tudi trdil, da je kult Stalinove osebnosti baje proizvod določenega sistema. Znano pa je, da prav reakcionarna propaganda v svojem boju proti marksizmu in leninizmu zlasti vztrajno trdi, da se kult Stalinove osebnosti baje ni porodil iz določenih zgodovinskih pogojev, ki že sodijo v minulost, marveč iz samega sovjetskega sistema. Znano je tudi, da je te izmišljotine reakcionarne propagande ovrgel ves potek razvoja sovjetske socialistične družbe.«

Tovariš Tito pa je o kultu osebnosti rekel:

»Ze od začetka smo govorili, da tu ne gre zgolj za kult osebnosti, marveč za sistem, ki bi omogočil kult osebnosti, da so tu njegove korenine, da je treba po tem nepretrgoma in vztrajno udarjati, to pa je najtežavnejše. Kje so te korenine? V birokratskem aparatu, v načinu vodenja in v tako imenovanem samopredstojništvu, v ignoriranju vloge in težen delovnih množic, v raznih Enverjih, Hodžih, Seuhjih in drugih voditeljih nekaterih zahodnih in vzhodnih partij, ki se upirajo demokratizaciji in sklopom 20. kongresa in ki so mnogo pripomogli, da se je Stalinov sistem utrdil, zdaj pa si prizadevajo, da bi znova oživel in zavladal. Tu so korenine in to je treba poravnati.«

Zakaj pačijo jasne Titove besede?

Vsak človek ima pravico do svojega mnenja o kultu osebnosti, kakor seveda tudi o drugih stvareh. Kadar pa razpravljamo o kultu osebnosti, tedaj moramo razpravljati o stvarnih, ne pa o nekakšnih izmišljenih glediščih. Če želimo polemizirati z Jugoslavijo o kultu osebnosti, tedaj je brez slehernega pomena načeti z vračanjem, kaj o tem trdi reak-

cionarna propaganda, marveč je treba polemizirati z našo tezo, da so korenine kulta osebnosti v birokratskem aparatu, v birokratskem načinu vodenja, v ignoriranju vloge in težen ljudskih množic. V komentarju TASS, v katerem je napadeno naše gledišče, ne najdemo nobene besede o teh stvareh.

V poročilu uradne sovjetske časniške agencije je napadno povzeto tudi tisto, kar je tovariš Tito govoril o stalinističnih in naprednih silah v mednarodnem delavskem gibanju. TASS prikazuje vso stvar, kakor da je Tito skušal razdeliti komunistične partije na svetu v »stalinistične« in »protistalinistične« in na podlagi tega povzema sklep, da lahko poskus, da bi razdelili komunistične partije v »stalinistične« in »nestalinistične«, objektivno samo škoduje komunističnemu gibanju, kajti življenje zahteva zdaj kakor še nikoli prej strnjeno znotraj komunističnih partij in v vsem mednarodnem komunističnem gibanju.

Jugoslovanski komunisti so zmerom pripisovali zelo velik pomen enotnosti delavskega gibanja nasploh, kakor tudi enotnosti komunističnih partij in njihovega medsebojnemu sodelovanju. Vztrajali pa so na tem — in življenje je dokazalo pravilnost njihovega gledišča —, da mora sloneti enotnost v mednarodnem delavskem gibanju na zdravih temeljih, ne pa na temeljih sile,

hegemonizma in diktata, kakor je Stalin pojmoval enotnost.

Enotnost v mednarodnem delavskem gibanju predpostavlja tudi pošteno, odkrito in smelo razpravo, nikakor pa ne dušitve razprave in zatiskanja oči pred dejstvi, za kar se pravzaprav vzvzema komentar v časniku »Rude Pravos«. Kolikšna sreča, da je bilo v minulosti več komunistične razprave in smelega odnosa do stvarnosti! Kd bi to bilo, bi bržčas ne prišlo do tako tragičnih dogodkov, kakor so madžarski!

V deklaraciji o stikih med ZKJ in Komunistično partijo Sovjetske zveze, podpisani junija 1956, je poudarjeno tole:

»Obe strani se ravnata po gledišču, da so pota socialističnega razvoja v raznih deželah in pogojih različna, da bogastvo oblik razvoja socializma prispeva k njegovi krepitvi, in stoji na stališču, da je eni in drugi strani tuja težnja po vsiljevanju svojega mnenja pri določanju poti in oblik socialističnega razvoja, sta se sporazumeli o tem, da mora sodelovanje sloneti na popolni prostovoljnosti in enakopravnosti, na prijateljski kritiki, na tovariškem značaju izmenjave mnenj o spornih vprašanjih med obema partijama.« (Podčrtal J. S.)

Govor tovariša Tita je samo konstruktivna uporaba teh načel. Mar želi komentar TASS odrediti jugoslovanskim komunistom to pravico?

Jože Smole

Napadalčevi izgovori

in špekulacija z obnovitvenimi deli na Sueskem prekopu in z mednarodnim nadzorstvom nad plovo po njem

New York, 21. nov. (Reuter). Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd je sinoči na večerji, ki so mu jo priredili v New Yorku izjavil, da se bodo britanske čete umaknile iz Egipta, kakor hitro bodo varnostne sile, ki bodo »primerno močne«, pripravljene prevzeti njihovo mesto. Lloyd je skušal znova zagovarjati anglo-francosko akcijo v Egiptu, pri čemer je omenil oboroževanje Egipta z orožjem iz Sovjetske zveze in izraelsko-egiptovski spopad. Trdil je, da je imelo anglo-francosko ymešavanje v dogodke v Egiptu namen, ustaviti vojno med Egiptom in Izraelom ter omejiti vojni požar.

»Med izbruhom izraelsko-egiptovskega spopada,« je rekel Selwyn Lloyd, »je bilo mnogo Angležev in angleških ladij v Sueskem prekopu ali v njegovi bližini. Če bi dopustili, da bi se sovražnosti nadaljevale, bi bila potrebna leta in leta, da bi spet usposobili Sueski prekop za plovo.« Po Lloydovem mnenju je bil položaj tolikanj preč, da ni bilo časa, da bi se prej posvetovali.

Ko je potem govoril o anglo-ameriških odnosih, je potrdil, da so v glediščih glede Bližnjega vzhoda znatne razlike. »Zmotno pa bi bilo, če bi to jemali preveč tragično, toda prav tako bi bilo zmotno, če bi si utvarjali, da so te razlike manjše, kot so.«

Govoril je tudi o vprašanjih, s katerimi se bo treba ukvarjati v prihodnje, in predvsem omenil odstranjevanje ovir in usposabljanje Sueskega prekopa za plovo. »Pozdravljamo, da bo ta naloga verjetno v celoti izpolnje-

na pod nadzorstvom OZN in pripravljena smo nuditi sleherni pomoč, ki jo premoremo.« Drugo vprašanje, ki čaka na ureditev, je po njegovem mnenju vprašanje režima, ki ga bo treba upoštevati, da bi zagotovili pravice prekopa. Lloyd je dejal, da bi lahko to dosegli na podlagi šestih načel, o katerih so se že prej sporazumeli Velika Britanija, Francija in Egipt.

Jože Smole

Nehru o položaju

Predvsem je treba preprečiti vojno — O odnosih med Jugoslavijo in SZ

New Delhi, 21. nov. (IIS). Na koncu zunanje-politične debate v parlamentu je imel Nehru govor, v katerem je obravnaval mednarodni položaj. Rekel je, da je Velika Britanija prizadejala hud udarec demokraciji, in da je Francija, pa čeprav ima močno Socialistično stranko, šla v napad na Egipt in da podpira tisto, kar se dogaja v Nemčiji. Poudaril je, da je treba sedaj predvsem preprečiti vojno in ne samo govoriti o demokraciji in svobodi. Vsa vprašanja je treba presojati s stališča, ali olajšujejo ali otežujejo položaj in ali povzročajo nevarnost nove vojne. Narodi preživljajo zdaj obdobje »težavnega prehoda iz starega v novi svet.«

Potem je govoril o ZDA in Sovjetski zvezi. Indija bi lahko pomagala odstraniti nekatere ovire v stikih med njima. Sedanja kriza se je v določenem smislu

pripravljal že več let, naglo je izbruhnila ob nacionalizaciji Sueskega prekopa.

O sovjetsko-jugoslovanskih stikih je Nehru dejal, da so bile odstranjene v njih mnoge ovire. Jugoslavija je povsem neodvisna in razvoj v njej je sam po sebi vplival na vzhodnoevropske dežele ter na proces liberalizacije v njih. Stiki med Jugoslavijo in Indijo so bili zadnja leta zelo tesni.

Indija je priznala Madžarsko za neodvisno deželo. Zato ne odobrava sedanje kubanske resolucije v OZN o »ustavitvi deportacij Madžarov v Sovjetsko zvezo«, ker bi bilo treba, preden bi kaj ukrenili, proučiti, zakaj indijska resolucija zahteva od madžarske vlade, naj dovoli predstavnikom OZN proučiti to vprašanje. Nehru je tudi dejal, da Indija ni bila obveščena o napadu na Egipt.

CYRANKIEWICZ V POLJSKEM SEJMU

Novi temelji sodelovanja med LR Poljsko in Sovjetsko zvezo

Varšava, 21. nov. (Tanjug). — Poljski Sejem je snoči odobril poročilo predsednika vlade Cyrankiewicza o razgovorih, ki jih je imela poljska vlada in partijska delegacija v Moskvi, ter sprejel skupno poljsko-sovjetsko deklaracijo. Današnje seje Sejma se je prvič po več letih udeležil tudi sekretar Združene delavske partije Poljske Wladislaw Gomulka. V ministrskih klopeh so sedeli tudi novi člani vlade, med njimi minister za narodno obrambo divizijski general Marjan Spychalski.

Ob koncu te zadnje seje desetega zasedanja Sejma se je maršal Sejma Jan Dembowski zahvalil poslancem za štiriletno delo in poudaril zlasti njihovo dejavnost v zadnjem času, ko je Sejem začel izpolnjevati svoje zakonodajne in kontrolne dolžnosti najvišjega predstavništva ljudske oblasti.

O razgovorih v Moskvi je Cyrankiewicz izjavil, da je moskovska deklaracija zelo važna za stike med socialističnimi deželami in da pomeni pomemben korak v ureditvi idej, sprejetih na 20. kongresu KP SZ, »o katerih lahko, če bodo dosledno vplivale na oblikovanje politike mednarodnega delavskega gibanja, rečemo, da nam bodo po odstranitvi napak in pačenj, podedovanih iz stalinskega obdobja, odprle zmagovito obdobje v boju za socializem.«

Cyrankiewicz je potem poudaril, da so se razvijali moskovski razgovori od začetka do konca na podlagi popolne enakopravnosti obeh strani in da je bila do kraja izravnana bilanca gospodarskih stikov med Poljsko in ZSSR iz prejšnjega stalinskega obdobja.

Dotaknil se je vprašanja, kako to, da je bilo moč šele zdaj v praksi uspešno urediti vprašanja poljsko-sovjetskih stikov in je rekel: »Najprej smo morali natančno poravnati spor med našima deželama. Bistvo stvari je bilo v tem, ali pomeni obravnavanje teh vprašanj nasprotovanje, protisovjetsko razpoloženje, kakor so nekateri malodušno trdili, kar bi

baje slabilo trdnost socialističnega tabora, ali nasprotno — kar je povsem pravilno — obravnavanje teh vprašanj, zahteva po njihovi pravični ureditvi in naposed sama ta pravična ureditev izpodkopavajo tla protisovjetskemu razpoloženju.« Cyrankiewicz je rekel, da je bil ta spor poravnana na 8. plenumu ZDPP in da je bila šele takrat izkrcena pot k pravilnemu postavljanju poljsko-sovjetskih odnosov.

V resoluciji poljskega Sejma ob poročilu predsednika ministrskega sveta o razgovorih v Moskvi je med drugim rečeno:

»Pačenje minulega obdobja v stikih med ZSSR in Poljsko so odstranjeni in njihove posledice v državno-pravnih in gospodarskih stikih so odpravljene. Sode-

lovanje, zaveznitvo in prijateljstvo med obema narodoma, slonec na skupnih družbenih temeljih in narodnih koristih, na popolni suverenosti, enakopravnosti, medsebojnem spoštovanju in nevmešavanju v notranje zadeve, so bili sprejeti skupno in dokončno kot podlaga za nadaljnje medsebojne stike med Poljsko in Sovjetsko zvezo.

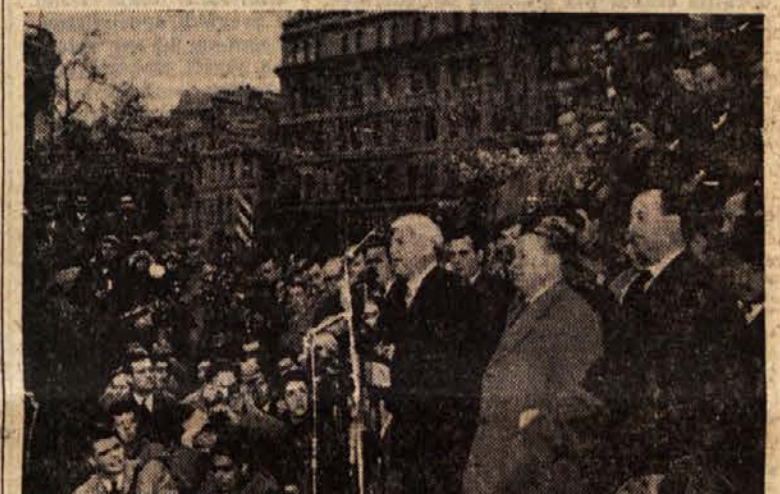
Sejem izjavlja, da je to dejstvo zelo važno, za utrditev neodvisnosti, suverenosti, nedotakljivosti in varnosti Poljske, za nedotakljivost meja na Odri in lužički Nisi, za zagotovitev širokih možnosti mirnega razvoja ter sistematičnega zboljševanja življenja poljskega naroda, razširitve in poglobitve socialistične demokracije

Tudi Sirija ima dokaze

Damask, 21. nov. (AFP). — Zunanje ministrstvo je objavilo, da so Francozi in Britanci efektivno sodelovali v operacijah Izraelcev na Sinajskem polotoku, v Rafahu in v Gazi. Ministrstvo ugotavlja, da so se »britansko-francoske sile izkrcale 25. oktobra v Haifi, da so sodelovale pri napadu na Rafah ter da so britanske ladje 2. novembra napadle Gazo in prisilile mesto, da se je vdalo, ker so Angleži zagrozili, da ga bodo sicer razdejali. Sirsko poročilo nadalje pravi, da so Gazo zasedle francoske in britanske čete, medtem ko so prispele izraelske in Gazo šele pet ur po anglo-francoski okupaciji, dalje da je

prišlo na dan, da so na ciprskem letališču slikali na letala tipa »Mister« izraelske znake in da so bile prestržene tudi zapovedi in poslanice, ki sta si jih oddajali radijski postaji na Cipru in v Tel Avivu kot tudi sporočila prek radia francoskih enot, razmeščeni v Izraelu.

Ta dejstva, pravi na koncu poročilo sirskega zunanje ministrstva, dokazuje, da je šlo za tristransko zaroto, ki gladko izpodbija sedanje anglo-francoske izgovore, češ da sta Anglija in Francija le intervenirali, da se ne bi izraelsko-egiptski spopad še razširil.

Z mitinga, ki so ga pred dnevi priredili britanski laburisti proti agresorski politiki Edenove vlade, na silki Aneurin Bevan med govorom na mitingu

Z laburističnega mitinga v protest proti Edenovi napadalni politiki: pogled na množico na Trafalgar Squareu. Tolklega števila ljudi v Londonu po vojni ni bilo na nobenem političnem zborovanju

FRANCE BRENK

Zemlja je vendarle ravna

Samotni popotnik

ski ravni romunskega kmeta. Spet po drugi strani pa so Romuni »rasno« in narodnostno tako svoji in drugačni, da nimajo s Srbi nič skupnega in sploh nič, zaradi česar bi se lahko kadar koli v zgodovini med seboj prepirali ali celo vojskovali. Za Romune so Srbi predvsem »junaki naroda« in zato jim z dobrohotno kretnjo starih, zrelih Romanov, ki jih je poznal verjetno že Aleksander Makedonski, radi odpuščajo njihovo »mladostno zanesenost«. Ponosni so na svoj rod, na krvno sorodstvo z velikimi romanskimi narodi, in se zde samim sebi »bolj evropski«, »bolj kultivirani«.

V Vrhu na naši strani, in v Stamarji Moraviti na romunski, sem se srečal z najljubeznivejšimi cariniki in čuvarji evropskih meja, kar jih poznam. Ostal sem v obeh vagonih sam. In pošteno so se nasmejali na moj račun!

V Jugoslavijo je prišla cela romunska vladna delegacija — v Romunijo pa samo vi? »Izjavljam, da moj obisk v Romuniji ni v direktni zvezi z obiskom Gheorghija Gheorghia Deja v naši državi.«

Menjalj smo Morave za Morose in silivko za tuico-cuiko.

In ko zavpijete Romuni svoj »gata, gata!« mi rečejo v slovo: »Ne pozabite pomakniti svoje ure za eno uro naprej! Tamkaj hodijo zgodaj spat.«

Minila je noč in požabil sem na vedre šale.

Sivolasa gospa ob meni ni spi. Spet kadi na hodniku. Nato tiho posesti in se vrne na hodnik. Ponudim ji sarajevsko Moravo. Zna francoski in nemški. Od 1941 do 1943 je živela z možem v Berlinu. Potlej so se začeli strašni zračni napadi. Pravkar je pospremila hčer v Temišvar. Studira na politehniku. V Bukarešti je »numerus clausus« — le omejeno število študentov sprejmejo na bukareštansko politehniko.

»Kako živimo?« grenko ponovi moje vprašanje. »Kdor ima denar, dobro. Kdor ga nima, slabo. Moj mož je bolan upokojenec. Hči stanuje pri sorodnikih. — Živilske karte? Ne, kart že nekaj let nimamo več. Slabo smo oblečeni, pogledjte,« m' pravi v zadregi. »Toda so, ki so dobro oblečeni.«

Ure in ure drvi vlak iz noči v rano jutro po brezmejnih Vlaški

ravnini. Med njo in Banatom je le tesni zahodni greben Transilvanskih Alp. Do koder seže pogled — plodna, črna, globoka in ravna zemlja. Da, zemlja je vendarle ravna! Bogata, ravna zemlja! Ena najbogatejših v Evropi, na svetu! Malo vidim traktorjev na njej. Vidim sklonjene može z visokimi ovčjimi kučmami na glavah za plugi, v katere so vpreženi voli in konji.

»Imamo močno tovarno traktorjev, toda ni še kos prostranstvu naše plodne zemlje,« mi pofasna.

»Ponekod po deželi še čakajo na plujke za kruh,« dé sivolasa gospa.

»Da, čakajo. Spet čakajo,« se oglasi postarni, v obraz zaripili gospod. »Od julija do današnjega dne ni padla kaplja dežja na našo ravno zemljo. — Kdo sem? Kmet. Nemec. Po poklicu sem tapetnik. Tudi v Ljubljani sem bil in v Trstu. Toda moja ljubezen je zemlja. Kupil sem jo, jo obdeloval, zdaj ne zmorem več. Ne držim suše, davkov in prisilnega odkupa. Na Dunaju imam sina, zdravnika. Potujem po počni list. Izzelil se bom.«

Spet stoji naš vlak. Nasproti mu prihaja neznan in nagel brzovlak. Tod tulijo vsi vlaki dolgo in zamolčko. Kot v Bolgariji. Spominim se na film »Sanghaj ekspres« z Marleno Dietrich v glavni vlogi. Gledal sem ga pred vojno. Kdo ve kdaj! Tudi »Sanghaj ekspres« je tako neznanško in močno vreščal v tedanjo temno noč.

Sto tisoči korakajo nočjo po budimpeštanskih ulicah. Jaz tega še ne vem. Nihče izmed nas tega še ne ve. Toda čutimo, da se neka dogaja. Nima prijatelja, da bi se z njim pogovoril. Slutim, da se prvotni namen moje poti spotoma sprevača.

Postajam utrujen. Zelo utrujen. Ravninsko sonce oseba brezmejno ravnino. Da, zemlja je ravna... Sinova sta zagotovo že vstala. Kristina jima pripravila zajtrk in ju skuša prepričati, naj si očistita čevlje in si umijeta tudi zobe. Delavka nasproti meni se je presedla, in zdaj tiščil svoje noge ob moje mlad črnolas hrust. Moji novi rjavi čevlji za 5600 din, na katere sem bil tako ponosen, ker me tudi ne tiščo, so izgubili svojo lepo industrijsko barvo in svoj lesk.

Ko se zbudim, je oddelek prazen. Zdrnila me je sivolasa gospa.

»Bucaresti — monsieur!«

»Merci, madame!«

(Dalje prihodnje)

OB BLIŽNJI USTANOVITVI OKRAJNEGA ZAVODA ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO V KOPRU

Nova pota pri reševanju stanovanjske stiske

Okrajni gospodarski svet je te dni sklenil predložiti okrajni ljudski skupščini ustanovitev sveta za stanovanjsko vprašanje in Zavoda za stanovanjsko izgradnjo in nadzorno službo.

Ceprav smo v zadnjih dveh letih v okraju, predvsem pa na obalnem področju zgradili precej stanovanj, je vendar položaj še vedno zelo pereč. V Kopru je na primer še 1800 nerešenih prostora za stanovanja, v Izoli pa 700. Vzrok, da nismo zgradili več stanovanj, je bil med drugim tudi v tem, da se je marsikdo ustrašil velikih stroškov in izgube časa v zvezi s pripravami. Investitorji so si morali namreč preskrbeti vsa dokumenta (dolgočrne lokacije, zgradilni načrt, inmovinsovine, pravničnosti itd.). Odslej bo ta dela opravljal Zavod s svojimi strokovnjaki bolj sistematično in s tem tudi ceneje. Posebna prednost investitorja pa bo v tem, da Zavod skrbel tudi za ekonomičnost gradnje. Vsklajeval bo namreč njihove težnje s težnjami družbe in poskušal s pomočjo licitacije tiste projektante ter gradbeno in obrtna podjetja, ki bodo pripravljena opraviti naročena dela po najnižjih cenah. Strokovnjaki bodo tako znali znižati stroške za gradnjo stanovanj v posameznih primerih tudi za 20 odstotkov. Zdad stane na primer v Kopru trosobno stanovanje od 4 do 5 milijonov dinarjev. Naj s tem v zvezi omenimo, da se je Zavod uprl raznim škodljivim tendencam tukajšnjih »stanovanjskih preteklostic«, ko smo večkrat trošili denar za preobsežna in prekomfortna stanovanja. To pa ni bilo v skladu niti s potrebami prebivalstva, še manj pa z možnostjo plačevanja ekonomskih njošjo najemnin, ki jih bo treba prej ali slej vpeljati. Skratka — zidali bomo več enosobnih, sodobnih stanovanj, ki tukajšnjim razne-

tudi adaptacije. V Piranu in delno tudi v Kopru in v Izoli je še vedno nekaj starih stavb, v katerih bi lahko s neprevelikimi stroški uredili primerna stanovanja.

V kolikor bo Zavod za stanovanjsko izgradnjo praktično utemeljil svoj obstoj — v kar smo seveda prepričani — bo občinam ostalo več sredstev tudi za reševanje komunalnih vprašanj. Tu mislimo predvsem urejevanje kanalizacije, vodovoda in elektrike

Milijoni za zdravje delavcev

V nedeljo dopoldne je bila v Rušah skupščina podružnice Zavoda za soc. zavarovanje. Ruska podružnica ima okrog 3950 zavarovancev. V času od 1. januarja do 31. oktobra t. l. je podružnica izplačala za razne zdravstvene daljave 37.161.000 dinarjev. Letos ima podružnica predvideni in je razen Slovenske Bistrice, Prevalja in Mežice najbolje finančno stoječi zavod v okraju. Podružnica je predpisala podjetjem, ki imajo velik odstotek bolnih, dodatni prispevek od 1 do 4 procenta za kritje nastalih stroškov. Na področju ruske podružnice plačuje tok prispevek sedaj 17 podjetij. Sredstva, ki so jih tako zbrali doseže znašajo 3 milijoni 921.770 dinarjev. Na skupščini so ugotovili, da je podjetjem prav malo mar, če plačujejo dodatni prispevek, saj skoraj nikjer ni opaziti, da bi zmanjšali število bolnih.

Na skupščini so govorili med drugim tudi o tem, da posamezni zavarovalci z lastnimi prijaviteli o nezgodah neupravičeno izkoriščajo zdravstveno zavarovanje, da podjetja neštokrat prav take nezgode, ki se dogode po krivdi podjetja pripisujejo nepazljivosti delavcev itd. Ker je vedno več takih primerov, bo zavod to kontroliral ter podjetja predlagal v kaznovanje. G. G. Tečajni na Ravnah

V železarni Ravne na Koroskem pripravljajo razne tečajne za strokovno izpopolnjevanje delavcev in uslužbencev. Tako so letos izvedli tečaj za visokotehnološke delavce, za premalniko in administrativno osebje, za pridobitev osnovne in višje stopnje knjigovodstva in za gasilce. Vse te tečaje je obiskovalo 108 članov kolektiva. Podjetja pa si skušajo zagotoviti tudi dovolj strokovno sposobnega kadra s dajanjem stipendij dijakom in visokotehnološk.

Nesreča na dravskem mostu

Pretekli teden se je v noči od četrtega na petek nekoliko po 22. uri na dravskem mostu pri Rušah dogodila nevarna prometna nesreča. Kakor se je zvedelo, je tega večera iz smeri Selnice privozil na dravski most v smeri Ruš šofer tovornega avtomobila gradbenega podjetja Grant iz Ruš. Razen njega sta bila v avtomobilu še neka ženska ter spremljevalec. Ko so s avtom tako drveli na most, so se po nekaj trenutkih bli bli nepojasnjenih vzrokov nekako v četrtini mostu znašli v ograji, jo z vso silo prebili ter s kabino visoko proti Dravi po srednem naključju obviseli z zadnjim delom avtomobila na mostu. Še srečnoma naključje je pripisati, da avto ni drvel naravnost v Dravo, kjer bi bili prav gotovo vsi trije mrtvi. Kour je ves prednji del visel s kabino proti Dravi, vrata pa se niso dala odpreti. Je bila težava priti iz avtomobila. Ker bi vsako odpiranje vrat s silo pomenilo gotovo smrt v Dravi, so razbili na vratih tipe in se tako rešili. Komistja, ki je prišla na kraj nesreče, preiskajo vzroke nesreče.

»Matiček se ženi« v Novi Gorici

V soboto se je začel v Novi Gorici Gledališki teden v počastitev 200-letnice rojstva Antona Tomaža Linhartarja ter ob otvoritvi lastne dvorane in drugih prostoro- goriskega gledališča na Soški cesti 1. Po otvoritveni predstavi Linhartarjeve komedije »Veseli dan ali Matiček se ženi«, s katero se je novogoriški publiko privikral v letošnji sezoni predstavilo domače polploklicno gledališče, so se v nedeljo začela gostovanja drugih gledaliških kolektivov.

Najprej je gostovalo amatersko gledališče iz Tolmina, z dramo Pera Budaka »Metež«, v torek

V mestu se take stvari ne bi smele dogajati

Pri pregledu gostinskih obratov in trgovin v celjski občini ugotavljajo številne primere nehigiene in nerednosti

Inspekcijski organi dan za dnem obiskujejo razne obrate v celjski občini, da opozorijo na nepravilnosti v zvezi z izvajanjem predpisov. To je nujno, saj se odgovorni uslužbenci v posameznih gostinskih in trgovinskih obratih vse pre malo zavedajo svojih odgovornosti za higieno, tehnično ureditev itd. Včasih mora zaradi posledic trpeti škoda celoten kolektiv, odnosno podjetje. Kajti, trgovino je treba zapreti vse dotlej, dokler se ugotovljene pomanjkljivosti ne odpravijo in podobno.

Precej neurejena skladišča, odnosno neprebrljena, brez zaščitnih mrež zoper mrčes in podobno. Iz nedavnih izkušenj je zaključiti, da so taki pregledi zelo koristni in nujni tudi za bodoče. Prav tako se je pri pregledu kuhinj, shramb in sanitarnih naprav v gostinskih ugotovilo več pomanjkljivosti. Ponekd le-te vplivajo na uspešnost poslovanja. Posameznih primerov in podrobnosti v zvezi z ugotovitvami ne bi naštevali, pač pa naj omenimo, da bodo morali v nekaterih gostinskih posvetiti več skrbi higieni in boljši opremljenosti kuhinj, naprav in drugemu. Potrošniki konec koncev upravičeno pričakujejo času primernih rešitev.

V Celju so inspekcijski organi pregledali večino trgovin. Njihove ugotovitve so dokaj porazne. Skoraj vse stare trgovine so tehnično slabo urejene. Bolj ali manj vsem manjkajo ustrezna skladišča za živila. Ker jih sedaj shranjujejo tu in tam v neprimernih prostorih, ni nič novega, če se artikli pokvarijo. Dogaja se, kot na primer v trgovini »Soča«, da so prostori in oprema precej zanemarjeni in neurejeni. Pristojni v omenjeni trgovini niso dovolj skrbeli za redno čiščenje, zaradi česar so morali izločiti precej živil. Pri pregledu so organi inspekcije odnesli iz trgovine 27 različnih vzorcev živil, ki jih bo pregledal živilski laboratorij. Kot v Soči, tako tudi v drugih manjših trgovinah nimajo ustreznih garderobnih omarič za osebje. »Potrošnik«, »Rimski dvor«, »Pri zvonce«, »Trgovina pri gledališču« in še nekater druge so imele za časa pregleda

Celjska KRONIKA

NOV MOST JE ZE BETONIRAN
Nov železobetonski most, ki drži iz Ulice XIV. divizije čez Savinjo, je že betoniran in prav te dni snemajo z mostu lesene opaje. S pospešenim tempom izvajajo gradbeni dela na cestnici Ulice XIV. divizije. Podjetje želi dela v glavnem zaključiti do nastopa zimskega mraza. Zato so gradbeni deli tudi minulo nedeljo.

DVE ZABAVNI PRIRREDITVI
Prilagodno soboto 24. novembra bo v veliki dvorani Narodnem domu v Celju večer pisane zabavne glasbe. To prireditve organizira Zbiranje jazzbenikov iz Maribora. Predvidevajo bogat spored, ki bo trajal dva ura. — Domači ZPK »Neptun« bo priredil na predvečer Dneva republike »Zabavno plesni večer«, na katerem bodo sodelovali gostje iz Ljubljane in Maribora. Torej, dve prireditvi ob koncu meseca, ki bosta poskrbeli za veselo raspoloženje Celjanov.

USTANOVITEV TRETJE POSLOVNE ZVEZE V CELJU
Razen Gospodarsko poslovno zvezo in Kmetijsko proizvajalno zvezo »Boroh«, ki že delujeta v Celju, so ta teden ustanovili še tretjo zvezo in sicer Poslovno zvezo za gozdno in lesno gospodarstvo. Na ustanovnem občnem zboru so sprejeli program dela nove poslovne zveze.

TEČAJI ZA VODITELJE TEHNIČNE VZGOJE
V zimskih počitnicah bodo v Celju in ostalih občinah v celjskem okraju priredili tečaje za voditelje tehnične vzgoje v šolah, domovih in drugih mladinskih ustanovah. Tečajji bodo trajali po 3 dni. Obiskovalci jih bodo predvsem učitelji.

Solčava
Kmetijska zadruga v Solčavi gradi nov zgradni dom, ki bo edina izmed najlepših v moziški občini. Delati so pričeli že lani, vendar so imeli precejšnje težave glede finančnih sredstev. Letos so imeli na razpolago nekaj več sredstev, zato so z gradnjo pohiteli. Kolikor ne bo kakih večjih finančnih težav, bo zgradni dom popolnoma gotov prihodnje leto. V domu bodo vrtno urejeni lokali za trgovino, skladišča in upravni prostori. Požalosti tudi niso na dvorano, ki bo služila kulturno-prosvetnemu izživljanju. Sedaj imajo razne kulturne prireditve kar 8 šol.

Organizacijske slabosti ovirajo delo

Na nedavni seji Okrajnega komiteja ljudske mladine v Novi Gorici so poudarili, da razne slabosti in pomanjkljivosti organizacijskega značaja najbolj ovirajo aktiviranje in bolj plodno delo nekaterih mladinskih organizacij. V goriškem okraju je v 200 osnovnih organizacijah vključeno okrog 10.000 mladine raznih socialnih skupin in poklicev, precej mladih ljudi pa je sprva omenjenih slabosti še vedno izven svoje organizacije. Okrajnemu komiteju se kljub prizadevanju še doslej ni posredilo abstraktnih in zanesljivih podatkov o številu članstva ter sploh o stanju organizacije na terenu. Sodijo, da bodo navedene pomanjkljivosti uspešno odpravili do konca decembra, ko bodo vsem članom ljudske mladine razdelili nove izkaznice.

Na seji so sklenili, da je treba začeti ustanavljati aktivne mladih zadržnikov pri splošnih kmetijskih združenjih, da bi s tem okrepili politično-vzgojno ter strokovno izobraževanje kmetijske mladine. V teku so tudi letne skupšćine organizacij, ki so jih po vseh šolah že opravili. Na njih volijo nova vodstva in sprejemajo načrte za delo med mladino v zimski sezoni. Skupščine osnovnih organizacij naj bi bile zaključene do konca novembra, vtem ko bi nove občinske komiteje izvolili prihodnji mesec.

Kit v koprskem zalivu?

Minuli torek ob pol dveh popoldne je skupina pripadnikov pomorskega oddelka ljudske milice in zastopnikov krajevnih luških oblasti izpila na manjšem patuljčnem čolnu iz koprškega pristanišča proti bizeri Valdoltra, od koder naj bi privlekl plovni objekt potapljačev. Ko pa se je patuljni čoln že dokaj približal valdoltraški obali, je pozornost šefa koprške luške kapitanije pritegnila jata kakih petdeset ralebov, ki se je streljalo dva daleč od plovine smeri Koper—Valdoltra proti obrežju znova in znova v razmeroma zelo ozkem krogu navpično spuščala na drobno nakodrano morje. Zato je počel nočes dežati.

Burja in mraz na Primorskem

Nova Gorica, 21. nov. — Burja, ki je začela večraj zjutraj pihati na Primorskem, se je danes dopoldne še povečala. Medtem ko je ponoči pihala s hitrostjo od 60—70 km na uro, popoldne divja že s hitrostjo do 80 km, posamezni sunki pa dosegaajo tudi hitrost do 110 km. Na meteorološki postaji v Ajdovščini sodijo, da se bo njena hitrost tekom preostalega dneva in ponoči še povečala.

Doslej burja ni povzročila večjih nezdod ali škod. V Ajdovščini, kjer je najbolj silovita, je vrgla s hiš nekaj strešnikov in razbila več okenskih stekel. Na odprti cesti proti novemu letališču je povsem onemogočen promet pešev in kolesarjev. Tudi motorna vozila morajo iz previdnosti voziti bolj počasi. Na bloku pri Solkanu je močna burja na italijanski strani odkrila streho obmagne stračnice. — Hkrati z burjo je pritisnil tudi prvi zimski mraz. V Ajdovščini so zjutraj izmerili 1 stopinjo pod ničlo, kar je najnižja temperatura v zadnjih dneh in za ta čas nekaj nenavadnega.

»Veseli dan ali Matiček se ženi« na novogoriškem odru

Telega podjetja ne bom imenoval. Storil bi mu krivico, če bi ga predstavljal javnosti kot nekakšno izjemo. Napotil sem se vanj z mislijo, da bom tokrat pobrskal po čisto »postranskih« rečeh. Niti tovarišu direktorju nisem povedal pravega vzroka in namena. Prav nič me niso zanimali podatki o prodaji na domačem in tujem trgu, seje sindikata ali Delavskega sveta. Prišel sem pogledat, kako se delavci v tem podjetju počutijo. Samo zato.

Z OBISKA V TOVARNI

»Eh, prekleta fabrika!«

ve, da je Franc Mak delavec na tem in tejo jermenj s kolesa na kolo, nikar ne hodi blizu. Toda čemu ti napis »strogo prepovedano« in »najstrožje zabranjeno«. Poznam tak napis na občinski stezi, pa muči kljub temu skačejo po njej in lučja kamenje v tablo. Otrok se ne ustavi pred napisom »prepovedano trgtari rožes, utrgaj jih kljub vsemu. Toda pred napisom: Ne trgaj me, pusti me živeti — se ustavi in zamisli. Gorje statistiku, ki bi hotel prešteti vse te »strogo« prepovedane tabele in napise. Bolje bi bilo, ko bi jih res najstrožje prepovedali. Vozil sem se s soferjem, ki je ob tabli, ki je strogo prepovedala naglo vožnjo, nalašč hitreje pogнал motor. Toda isti šofer je zmanjšal hitrost in radovedno prebral napis: Prosimo, vozite počasi. In ko je na drugem koncu prebral še: Hvala, je navdušen priznal: »Vidiš, to vpliva na vest, da uboga.«

Kako se počutijo ljudje, ki hodijo po tem tovarniškem dvorišču in prebirajo te »najstrožje prepovedane« napise?

V PISARNI

Utrujen sem od sprehoda skozi obrate. V meni je zakraljevala sivina, neko moreče vzdusje mi jemlje voljo do razmišljanja. Kje je tovarniški psiholog? Išcem ga. Zaman. Delovno mesto zanj ni predvideno. Vem, da sem videl samo desetinko tega, kar bi lahko videl in popravil psiholog. Toda v tem podjetju si takega »luksuznega« privoščijo.

V KANTINI

Stopim v kantino, da poplaknem z dušo to sivo umazanijo, ki je legla nanjo. Niti sem sam. Gledam obraze okrog sebe. Zdi se mi, kot da jim je ta dolgočasni mehastilji. Prav malo. Poznam tovarno, ki ima nizem že vcepil in oblikoval mrki izraz. V mislih se vrstijo pojmi: proizvodnja, kot v laboratoriju. Tukaj je umazanija. Ne večja storilnost, odnosi med ljudmi, prijateljstvo, humanost, dostojanstvo, spoštovanje osebnosti... Nekdo v hrupnem razgovoru zakolne: »Eh, ta prokleta fabrika, kar bi se moglo tej kletvici upreti.«

Razveseljivo: mleka je dovolj

Zaradi hitrega naraščanja števila govejih žvina, boljšega krmljenja in nege živine ter drugih ukrepov, je letos veliko mlekar na Tolminskem zaznamovalo največji dotok mleka, od kar obstajajo. Njihova zmogljivost postaja premajhna za vse razpoložljive količine ter bo zato čimprej naj izgradnji novih mlekar potrebnost posvetiti vzo skrb. Velika mlekarina v Kobardu bo začela poslovno obratovati prihodnji mesec.

Za letos še ni točnih in dokončnih podatkov, lani pa so kmetovalci v goriškem okraju namolzi preko 40 milijonov litrov mleka. Od te količine so poslali na Reko, Jesenice in druga večja središča 7 milijonov litrov mleka, ostale količine pa so porabili sami oziroma prodali v okraju ali pa predelali v maslo in sir. Skupaj so izdelali okrog 720 tisoč kg sira in 800 tisoč kg masla.

KUPIMO

dobro ohranjene knjižne stroje znamk: MERCEDES, CONTINENTAL, ASTRA, ZEISS IN IKON

Fonudbe z navedbo znamke, modela z letnico in cere pošljite pod gerlom »KNJIŽNI STROJI«

PRED VRATI TOVARNE
Zgodaj je bilo. Delavci so prihajali na delo. Na črni tabli poleg vratarске utice so obešali medeninate znamke s številkami. Vsaka številka je našla svojega številko. Gledal sem roke, ki so dvigale okrogle medeninate novčiče k črni tabli in se zamislil nad proceduro, ki traja tu dan za dnem, od izmene do izmene. Medeninate tablica, številka. Številka na medenini in številka na črni, dolgočasni tabli. Kako to vpliva na človeka? Stotine ljudi prihajajo vsak dan semkaj. V tej lučeviški reki se izgubiš, postaneš majhen in neznan. Ničte te ne vpraša, kako ti je ime. Imaš številko in to zadostuje. Nemara si začneš domišljati, da v tem velikem mehanizmu nisi nič več kot številka. Nekje na sestanku slišiš referenta, ki pripoveduje o »delavski masi«, »delovni sili«, »delovnih kadrih«. Toda kje si ti? Janez, Franc, Miha?... Čemu za vse te ljudi tako splošno pojem; delovna sila. In številka na medenini in črni, policijsko grozeči tabli? Zdi se mi, kot da je človek ob teh številkah za nekaj prikrajšan, degradiran za svoje svoje ime. Ime pa je vendar oznaka osebnosti. Iščem v tej proceduri človeka, njegovo dostojanstvo, njegov pomen? In samo pridevnik strog je stopnjevan v »najstrožje«. Ne, saj so obrati, kamor ne lepo rumeno tablo in v njej kartone z more vsakdo vtakniti nosu. Če ne veš, katera, tam lahko prebereš ime. Vsakdo ko se vrte zahrbtne turbine, kako se ple-

PRED VRATI »PREPOVEDANEGA« OBRATA

Na drugih, železnih vratih berem z emajlirane plošče rdeče besedilo: Vstop strogo prepovedan. Podoben napis vidim na naslednjih vratih manjšega poslopja, utaplja v umazaniji in svini. Vse je sivo. Stroji so sovražniki. Vprašal se, ali je govoru človek dejansko gospodar tega svega jekla, ali je njegov suženj. Spominjam se hidrocentral, kjer so strojne naprave pre-

Pred dnevi so v Prešernovem gledališču v Kranju uprizorili Sofoklejevo dramo »Kralj Edip«, ki je doživela pri občinstvu lep odmev. Na sliki: Jože Pristov — Kralj Edip, Franek Trefalt — sel iz Korintu, Jože Zupan — pastir.

Bežno srečanje s kitajskimi književniki

Ze nekaj dni se mudi v Sloveniji delegacija kitajskih književnikov, ki je prišla v Jugoslavijo na povabilo Zveze jugoslovanskih književnikov. Kitajski pisatelj Liu Pej Jui, U Za San in Kun Lo Sun vračajo s tem obiskom našim pisateljem, saj sta bila nedavno v Kitajski Ivo Andrić in Filip Kumbatović. Pri nas se bodo kitajski gostje zadržali okrog 20 dni, v Sloveniji pa ostanejo do nedelje. V tem času bodo imeli jutri razgovor s slovenskimi pisatelji v Klubu kulturnih delavcev v Ljubljani, do sedaj pa so si ogledali že ljubljanske umetnostne galerije, univerzitetno knjižnico in nekatere kraje na Gorenjskem. Obiskali so Begunje, Vrbo in Bled.

Prosili smo kitajske književnike, da bi povedali kaj o svojih

prvih vtisih v Sloveniji in, če je mogoče, se kaj o kulturnih stikih in medsebojnem kulturnem sodelovanju naših in kitajskih književnikov. Pisatelj Liu Pej Jui in U Za San, ki sta na srečo ob vsem pomanjkanju časa in že izpolnjenem programu bivanja le našla nekaj minut za razgovor, sta se naši prošnji z veseljem odzvala. (Tretjega člana delegacije, pisatelja Kun Lo Suna, sekretarja šanghajskega društva književnikov, žal nismo dobili, ker je laže obolel.)

Liu Pej Jui, vodja delegacije, član uprave književnikov Kitajske in prvi sekretar v sekretariatu Vsekitajske zveze književnikov je bil med vojno namestnik učelnika oddelka za agitacijo in propagando pri generalnem političnem oddelku kitajske armade. Napisal je več romanov in zbirki novel, glavna njegova dela pa so romani »Ob planini U Taj«, »Pred ognjem« in »Sreča v borbi«, v katerem slika veliko vojno kitajskega naroda za osvoboditev. Sedaj pripravlja roman o kitajskih prostovoljcih v Koreji, pravkar pa je končal zbirko literarnih reportaž o traktoristih. Zbirko njegovih vojnih črtic in novel bodo prevedli tudi pri nas v srbohrvaščino. O vtisih, ki jih je nanje napravila slovenska krajina in pogovori s slovenskimi kulturnimi delavci, je pisatelj Liu Pej Jui dejal:

»V Ljubljani so nas zelo tople sprejeli in bili smo ganjeni zaradi tolike izkazane pozornosti. Vedeli smo že poprej za Ljublja-

no in že pred našim prihodom v Slovenijo smo slišali, da je to lepa dežela. Pa tudi, da je herojska in kulturno zelo razvita. Včeraj (v torek) smo bili ves dan na Gorenjskem, kjer nam je bilo zelo všeč. Povsod, kjer smo bili, je bilo zelo lepo, mislimo, pa, da bodo ti vtisi po končanem obisku v Sloveniji še globlji. Klanjamo se starodavni umetnosti Slovenije in močno nas zanima sodobno umetnostno snovanje pri vas.

Videli smo tudi Blejsko jezero in slisali, da ga prebivalci imenujejo »oči planin«. Vsek Slovenec je lahko upravičeno ponosen na to jezero. Ko smo si ogledovali rojstni kraj velikega slovenskega pesnika Prešerna, je močno pritegnilo naše zanimanje življenje slovenskega Puškina. Včeraj smo videli pod gorami tudi kraj, kjer je bilo nekoč nemško koncentracijsko taborišče. Uvideli smo, da pri vas ni samo lepa narava, ampak da je bila v teh krajih tudi junška borba. Nasploh so naši vtisi o Sloveniji zelo dobri in lepi. Želimo slovenskemu narodu nove uspehe na vseh področjih.

U Za San je, prav tako kot Liu Pej Jui, član in sekretar Vsekitajske zveze pisateljev. Je profesor kitajskega jezika in kitajski književnosti na univerzi v Pekingu. Napisal je med drugimi deli roman »Vihar v planini«, zbornik novel in impresij, sedaj pa pripravlja roman iz življenja in dela kitajske inteligence ter knjigo črtic, novel in feljtonov o sodobnem življenju na Kitajskem. Na vprašanje, kaj meni o kultur-

nem sodelovanju in o medsebojnem spoznavanju naših kultur, je profesor U Za San odgovoril:

»Izmenjava pisateljev in delegacij je že en način medsebojnega sodelovanja. Te vezi bodo poglabile in razširile se zamenjavo knjig, časopisov in drugih publikacij in prevodi del jugoslovanskih književnikov v kitajščino in del kitajskih književnikov v naše jezike. Pred osmimi leti smo pričeli prevajati vašo književnost. Prevodi smo eno antologijo novel, Prešernove sonete in še nekaj proznih del. Sedaj pripravljamo naši prevajalci prevod Andrićevega romana »Most na Drini« in »Daleč je sonce« Dobrice Cosića. Pri nas je prevodna dejavnost zelo razgibana in bogata, mnogi pisatelji tudi prevajajo, tako da imamo dela svetovne in tudi sodobne književnosti v veliki večini prevedena.«

O medsebojnem kulturnem sodelovanju in pozabljanju kulturnih vezi med Kitajsko in Jugoslavijo je podatek o prevajanju del kitajskih književnikov v Jugoslaviji: Jugoslovanske založbe nameravajo prihodnje leto izdati nekaj kitajskih del, in sicer: zbirko novel s partizansko tematiko pisatelja Lu Peja Juja, eno delo njihovega velikega pisca in začetnika nove kitajske literature Lu Sina, ter izbor iz klasične kitajske poezije.

Razgledi po svetu

KINSEYEV INSTITUT V DENARBU ZADREGL Institut za seksualno raziskovanje pred kratkim umrla dr. Alfreda C. Kinseyja se bori s hudimi denarnimi težavami, sta izjavila dr. Paul H. Gebhard in dr. Wardell B. Pomeroy, ki sta zdaj prevzela vodstvo instituta. Šele zdaj je javnost svedela, da je leta 1953 Rockefellerjeva ustanova ukinila letno dotacijo 40.000 dolarjev. Institut si je začasno pomagala z dohodki, ki sta jih prinašali obe Kinseyevi poročili (Kinsey-Reports to Sexual Behavior in the Human Female and the Human Male). Rezervo instituta, ki je še v začetku letošnjega leta znašala 172.000 dolarjev, se naglo nagiblje h koncu. Nadaljevanje raziskovalnih del v starem obsegu bo mogoče le, ako bi institut dobival stalno letno dotacijo v znesku 100.000 dolarjev.

SOVJETSKA MEDICINSKA ENCIKLOPEDIJA NA FLOSAH. Novi sovjetski medicinski enciklopediji bo priključeni okoli sta plošč z tipičnimi šumi in glasovi, po katerih zdravnik razpoznavajo različne bolezni. Novo enciklopedijo pripravila pod vodstvom prof. A. Bakuleva okoli 50 biologov, fizikov, kemikov in drugih znanstvenikov. Vsebovala bo približno 100.000 gesel.

DESETLETNICA reškega gledališča

Pred dnevi je minilo deset let, odkar je bilo na Reki prvičkrat ustanovljeno Narodno gledališče v hrvaškem jeziku. Deset let je v življenju naroda in mesta so razmerno zelo kratka doba, toda če pogledamo delovne uspehe Narodnega gledališča na Reki v teh desetih letih, je ta doba zelo bogata. V tem velikem hrvaškem mestu in v tej naši največji luki je bilo treba znova prebuditi narodno besedo. To je storilo Narodno gledališče, ki ima sedaj ime »Ivana Zajca«. Ustanovitve Narodnega gledališča pa nikakor ne smemo izenačiti z gledališkimi prireditvami na Reki, saj je bilo teh v zadnjih petdesetih letih iz leta v leto vse dotlej, dokler tujec ni popolnoma onemogočil uporabo narodnega

jezika. Ze leta 1805 je reški trgovec Ljudevit Adamić zgradil gledališko dvorano za amaterske predstave, posloplje, ki v njem še danes deluje gledališče in ki je največje v naši državi, pa je bilo zgrajeno leta 1885. Toda v tem posloplju ni bilo prav do osvoboditve Reke leta 1945 nikoli slišati hrvaške besede. Od leta 1885 dalje so igrali v »Narodni čitalnici«, kjer so nastopali naši najbolj znani umetniki našega tedanjega časa: Andrija Fijan, Franjo Krezman, Marija Ružička-Strozil, Ljerk Sram in drugi. Pred prvo svetovno vojno so na Reki gostovala mnoga hrvaška gledališča, med njimi tudi komaj osnovano Hrvatsko narodno gledališče iz Osijeka, ki je vsako leto prirejalo vrsto predstav na

Reki in v Opatiji. Leta 1914 je gledališko življenje ugasnilo in je znova oživilo šele leta 1945.

Gledališko življenje je obnovila gledališka skupina »Otokar Keršovani«, ki je bila ustanovljena leta 1941 na osvobojenem ozemlju v Istri. Ze leto kasneje je reško gledališče dobilo stalno profesionalno obliko, leta 1953 pa naziv Narodno gledališče »Ivan Zajca«. Delo gledališča v mestu, ki je bilo komaj osvobojeno in je komaj začelo počasi dobivati narodno fiziognomijo, je bilo težavno in odgovorno. V tem času so v njem delovali naši najbolj znani umetniki, med njimi na primer Marija Crnobori, Viktor Starčič, Marjan Lovrić, Lovro Matačić, Milan Pihler, Boris Papanopolu, Borivoj Šembera, Zlata Nikol, Marko Fotez, Mirko Božič, Tito Strozil, Ferdo Delak in vrsta drugih znanih imen našega gledališkega življenja, ki so vsi od kraja ogromno prispevali, da bi to hišo dvignili na tisto raven, ki ustreza njenemu položaju.

Od ustanovitve do sedaj, torej v dobi desetletja, je reško gledališče dalo 324 premier, 2470 predstav, ki jih je obiskalo 1.493.565 gledalcev, povprečno 604 gledalci na vsako predstavo. V jubilejnem letu vodi gledališče književnik Drago Gervais, direktor Drame je Leo Tomašič, direktor italijanske drame Osvaldo Ramous, direktor Opere Boris Papanopolu. Med režiserji in dirigenti ima vrsto znanih imen, skupno pa šteje celotno članstvo 320 oseb.

Proslava 10-letnice se bo začela 28. novembra z Gundulićevo »Dubravko«, trajala pa bo do vključno 9. decembra. V tem času bodo na Reki gostovali tudi številni znani umetniki in bivši člani gledališča, kot na primer Mira Stupica, Joza Lavrenčić, Ljubiša Jovanović, Milan Vujanović, Borivoj Šembera in drugi. Narodno gledališče iz Zagreba bo z dvema predstavama uprizorilo Marinokovicovo »Glorijo«. V času proslave bo odprta tudi gledališka razstava, ki bo prikazovala desetletni razvoj gledališča.

Mednarodna razstava umetniške fotografije

Naši obiskovalci mednarodne razstave umetniške fotografije v Moderni galeriji se morda ne bodo povsem strinjali s podelitvijo nagrad mednarodne žirije. Merila za oceno so bila največkrat tehnična dovršenost, kolikor pa lahko povečamo odločitve z motivi, jih morda le na podlagi bolj ali manj intelektualnih kompozicij. Le tako si lahko razlagamo, da so ostali brez nagrad razstavljavci iz Hongkonga, ki razstavljajo največ motivov ribičev, vodnih ptic, krajinske posnetke in podobno, s povsod prevladujočim, čudovito obdelanim, v vseh refleksi, menah in svetlobnih učinkih osvajajočim motivom vode. Podobno je z dvema fotografijama iz malajske zbirke. Splošna značilnost razstavljenih del nam postane jasna ob primerjavi dveh precej jasno izraženih skrajnosti — umetniškega občutja Vzhoda in Zahoda. Nam bodo morda bolj ugajala dela iz Daljnega vzhoda s svojo neizčrpnost in vedno znova osvajajočo poezijo. Medtem ko zapadni av-

torji uporabljajo bolj motive iz sodobnega življenja, tehničnih stvaritev, tihozitij in samovoljnih kompozicij. Pa tudi tu lahko ločimo bistvene razlike med romanskimi razstavljavci in ostalimi. Poseben oddelek na razstavi zavzema barvna fotografija. Največ lovnikov je formalno pobrala Zahodna Nemčija, s tehnično prefinjenimi, sicer pa dokaj hladnimi deli, sledi Sovjetska zveza s konvencionalnimi toda globoko občutenimi motivi in tehnično dovršenostjo, pa tudi Avstrija je razstavila v tej zvrsti dvoje odličnih razpoloženskih del. Razstava mednarodne umetniške fotografije nam nudi še en poseben užitek, prikazovanje barvnih diapozitivov in stereodiapozitivov, ki so za nas še novost. Velika udeležba daje razstavi večjo pomembnost, saj razstavlja 31 držav črno-bele fotografije, 8 držav barvne, 7 držav pa barvne diapozitive. Z njo je dobila Ljubljana spet zgledno prireditelj in manifestacijo stroke, ki si vztraja na kruti pot za umetniškim izrazom.

Za učinkovitejšo umetniško propagando

V zbirki »Slovenski likovni umetniki« pripravila Državna založba v sodelovanju z Moderno galerijo v Ljubljani vrsto umetnostnih izdaj, predvsem monografij naših pomembnih likovnih tvorcev sedanje in polpreteklega doba.

Daljši čas so v pripravi že davno objavljeni slovenski impresionisti s samostojnimi izdajami za posameznike in eno skupno za celo skupino. Avtorji posameznih monografij, v katerih bo teža najbrž predvsem na številnih in dobrih reprodukcijah, bodo dr. I. Cankar (Sternen), dr. F. Stelč (Grohar), dr. S. Mikuš (Jama) in Z. Kržišnik (Jakopič).

Aktualnejše za nas pa bodo gotovo tiste izdaje, ki so neposredno pred nami. Tako je že v tisku precej obširna monografija o Hinku Smrekarju, ki jo je napisal dr. K. Dobida. Z njo bomo dobili pomemben tiskan dokument dela in ustvarjanja enega naših v najširšem pomenu ljudskih umetnikov. Prav tako pričakujemo skorajšnjega izida monografij B. Kalina z besedilom Z. Kržišnika ter G. Stupice z uvodom L. Menšerja. Med živimi umetniki, ki so prav v povojni dobi postali tako ali drugače aktualni, sta v načrtu še monografiji M. Preglja in F. Miheliča. Predvsem grafično delo zadnjega bo doživelo svojevrstno afirmacijo v zbirki »Slovenska partizanska grafika«, kjer bo izšlo kot prvi zvezek te zbirke v redakciji in s spremeno študijo L. Gostiše. Del klišejev za to iz-

dajo je že gotov, opombe so že natisnane, dolgo pričakovana izdaja bo verjetno kmalu izšla. To pa seveda ne bo preprečilo, da ne bi Mihelič dobil tudi normalne Monografije, kjer bo obdelano drugo področje njegove umetnosti.

Prav tako pripravlja SAZU obširno monografijo G. A. Kosa, s katero bo dobilo njegovo življenjsko delo dostojen pomnik in dokumentacijo.

Včeraj je bila v Moderni galeriji zaprta razstava italijanske sodobne umetnosti. Razstava je dosegla pri publiku lep odmev, saj je obiskalo nad 4000 ljudi. — Na sliki: Casorati Felice; Deklencij u ateljeju (detajl)

V ZNAMENJU KRITIKE

OB 7-8. ŠTEVILKI »BESEDE«

Ikušnje petih let revije mladih pomenijo nedvomno važno postavko v našem književnem razvoju. Kot glasilo mlade literarne generacije lahko Beseda bolj kot ostale revije nudi izhodišča za obravnavo vprašanj, ki jih nastopajoči rod prinaša s seboj. Povsem naravno je pač, če se v reviji mladih izraža mladostno vznemirje, širokopteno iskanje ter dokajšnja preterena zagatnost in neugnanost novega rodu, ki si išče v umetnostni ustvarjalnosti svojstvenih poti in oblik, skratka odraža svoji podobi. Delo in besede mladih zahtevajo zase, da jih v naši sodobni kulturi upoštevamo, in njihova književna in umetnostna problematika našo pozornost po pravici tudi zasluži.

Kritika, ki daje osnovni ton zadnji dvojni številki, hoče živeti ustrezno sodobnim težnjam in je zatorej z vso ostalo tvornostjo mladih organsko zraščena. Ker Beseda po svojem publicističnem značaju in mestu daje prednost in vse možnosti »modernim« pesniškim in pripovednim stremenjem mladega rodu — čeprav rezultati tega pogosto razodevajo še tipanje in se večkrat bolj dokument volje kot spričevalo moči — podobno, torej iz enakih pobud in vzrokov se je ob Besedi in v njej razvil in se razvija rod mlade kritike. Z redkimi izjemami je prav v Besedi našel torišče tudi rod povojnih kritikov. Skupnost pogledov, izpričana o odzivu na priložnostno anketo v zadnji dvojni številki, govori predvsem o tem, da imamo tudi pri kritiki opraviti z generacijskim pojavom.

Da se je ta rod kritikov že uvedel, smo bolj ali manj do-

ločno lahko opazovali že nekaj let. Pri Besedini anketi je zastopana le »glavnina« mlade kritike (H. Grün, V. Klabus, J. Kos, D. Pirjevec, V. Predan, M. Zupančič; izven ankete še J. Dokler), kljub temu da manjka še nekateri znani iz Naše sodobnosti in od drugod, menim, da nam ta skupnostni nastop v precejšnji meri omogoča približen pregled in splošno presojo tega, kaj mlada kritika hoče.

Tako rekoč pred našimi očmi se poraja in uveljavlja literarna kritika nastopajočega rodu. Zanimiva so naslednja zapažanja: 1. da se mlada kritika razvija v tesnem stiku z dogajanjem v času in se kot resen prispevek in tvorni rezultat organsko vključuje v našo sodobno kulturo; 2. da mladi kritiki pojmujejo in vrednotijo svoje delo kot nena-domestljiv delež in učinkujočo silo v razvoju; 3. da mlade kritike ne vodi enostransko zame-tavanje preteklih oziroma polpreteklih književnih naporov, a je hkrati prav tako stroga in ne-izproсна do dela lastnega rodu; 4. da se mlada kritika ne preda sama samovšečnemu impresioniziranju, temveč išče za svoje vidike in stališča teoretskih utemeljitev in 5. da se ne ustavlja pri sami ugotovitvi in razlagi

stanja, marveč enako zavestno, vendar nepragmatsko in brez podrejenosti kánonu postavlja perspektive in nekategorično določa programatska vodila.

Resda smo do zdaj mlado kritiko spremljali že sproti in smo pogosto ob njej izražali tudi svoje pridržke oziroma marsikatero trditve odklanjali, vendar si moramo priznati, da nam je priložnostna anketa marsikaj razkrila in povedala mnogokaj, kar je šteti mladim kritikom v odločen plus. Anketa zgovorno priča, da se mladi kritiki v svojih pogledih na sodobno umetnostno snovanje in v zahtevi po jasni intelektualni opredelitvi močno približujejo, in se ne le marsikod, temveč zelo pogosto stikajo, dasi so med seboj po temperamentu in nagajenjih precej differencirane osebnosti.

Ker se na tem mestu ne moremo lotiti podrobne analize prispevkov k anketi, ki je po svojem obsegu in namenu itak bila problemsko nujno omejena, naj v naslednjem le označimo nekaj vidnejših momentov, zlasti zahtev po objektivni in aktualni problematiki črpa-jeji prozi in poudarjanje literarne izobrazbenosti pisateljev.

tebno dvoje: najprej temeljito, iz osebne iskrenosti zajeto poznavanje fiktivnega življenja, skrupulozno in okolje in ljudi, v njihovo družbeno in psihološko problematiko, nato pa še racionalna kontrola nad gradivom, ki jo pisatelj lahko zajame iz sodobne sociologije, filozofije, psihologije in zgodovine... Zato je osrednja naloga naših prozaikov, združiti v sebi osebno izkustvo z visoko miselno kulturo, objektivno obvladati nov in preko takšne objektivnosti graditi moderno prozo... (J. Kos)... »Po vseh teh letih, ki so pretekla od prvih začetkov, si človek ne more kaj, da si od te mlade literature ne bi zaželel kritičnih razgledov, suverenejših potez, intenzivnejših posegov.« (D. Pirjevec)... »slika psihologija, formalna oblikovitost, pomanjkanje intelektualne šifrine in pisateljske razgledanosti so poglavitne hibe naše sodobne proze.« (M. Zupančič).

Navedeni stavki nití malo ne morejo zajeti problematike ankete v celosti; v širini in bistrotni utemeljenosti nazorov; tu navedeni naj le opozorijo na zanimive in značilne momente. Iz mlade kritike odmeva klje po objektivni obdelavi sodobnega življenja (prim. V. Klabus: »Tudi najboljše stvaritve ne segajo v živo sodobnost.« Ipd). Kritika mladih ne vidi in ne pojmuje smisla težen novega pripovedništva v sami modernizirani oblikovitosti, temveč mnogo bolj v »boju za vsebino« (izraz je

Predanov, miselno se z njim strinjajo tudi Kos in drugi).

Določite kritičnih načel in stališč sem pri pregledu številke postavil na prvo mesto. Z upoštevanjem izhodišč je bolj razumljiva kritika konkretnih književnih del in pojavov nasploh. Uredništvo je pravilno ravnalo, da se ni ustavilo pri manifestaciji kritičnih vidikov mladega rodu, temveč je skorajda v isti sapi objavilo dve aktualni kritiki (Doklerjeva ocena zadnje Kranjske knjige Zemlja se z nami premika in Klabusov pretes nove pesniške zbirke Branka Hofmana), hkrati začenja še dvoje obsežnejših literarnokritičnih študij: Janka Kosa obravnavo o idejnih izvorih Cankarjeve literature in Jerovškov problematik prikaz Družbene stvarnosti v Potrčevi prozi.

Sodim, da smo glede na bogate kritične prispevke z zadnjo številko lahko zadovoljni in ji zaradi aktualne problematike lahko priznamo prvo mesto med letošnjimi. Tudi pesniški prispevki (zlasti Saša Vegri, Janko car, Veno Taufer) govora o lirski pozitivnosti v oziru na marsikateri nekoliko sutrajenjete verifikacijski rezultat in prejšnjih številkah. Lirskim razgledom v sodobni svetovni poeziji, za kar revija dovolj sistematično skrbi, je zadoščeno in je to zadovajljivo opravljeno s prevodi iz novejšje poljske poezije.

Posebno pripombo zasluži oha pripovedna prispevka, ker lahko ob njih pokažemo, kako različne pripovedne načine družimo pod pojmom moderne proze. Ta primera sta: Vugova proza Račke po vodi plavajo in Hudečkova Zgodba o nekem človeku; dva — lahko bi rekli — skoraj diametralno različna stila

pod istim skupnim imenovalcem: moderno.

Vuga ljubi polno razgibanost zunanjo dinamičnost, slikovite situacije in ostro začrtane, ponajveč groteskno izrazite like. Sam pravi o svojih osebah: »Ljudje, ki jih ne uganem na prvi pogled, ki niso kot zizan pladenj, kot obrta brada, kot prazna listnica, so mi všeč. Tipični, vohaš, napejšaš oči. A ne otipaš-ne zavohaš, ne vidiš.« (1992). Za kompozicijo s pridom uporablja retrospektivo, najraje iz partizanskega časa, ki mu nudi motive izredne napetosti. Zgodba mu je vrhano polna dogajanja, detajli so mu barvito izrisani.

Dejanje Hudečkova Zgodbe poteka v svetu fantazijskih slik, kjer avtorju pojavi žive z metafizičnimi vrednostmi. Njegov svet se nam zdi pogosto tuj in hladen. Pogojenosti dejanja ni mogoče izvajati iz klasične literarne pravila, da posamezne osebe delujejo skladno s svojimi karakterološkimi značilnostmi. Zato opazimo, da avtorjeve precej redke in malo individualizirane osebe žive odmaknjene od zunanje pojavnosti, postavljene v svet abstraktnega doživljanja, kar je označeno tudi s splošnimi oznakami: mesto, ulica, oseba VP ipdb.

Številko zaključuje kritično opredelitev do znanega Mišičevega članka v Delu.

Stefan Barbarič

KAJ JE DEČEK ISKAL

Laž

Nekoč je živel majhen deček, ki so mu bili gradovi silno všeč. Imel je krasno slikanico samih gradov — ogromnih, imenitnih in čisto različnih. Po dolgem razmišljanju je ugotovil, da bi najraje živel v gradu.

Rano nekega jutra, ko je sonce z jasnega neba vabilo v svet, se je odločil, da pojde na maj-

»Si prepričan, da boš res našel grad?« ga je vprašala.

»Oh, seveda, čisto prepričan,« je odvrnil. »In če ne bom mogel, povprašam koga na cesti in mi bo povedal.«

»Prav, samo ne hodi predaleč, da ne zamudiš večerje,« je naročala mamica in ga poljubila za slovo. Deček ji je pomahal in

tega gradu ni hotelo biti, samo prijazne bele hišice z vrtniki je srečeval in ljudi, ki so vozili v mesto zelenjavo in cvetje. Končno je prišel do ostrega ovinka in za vozom zagledal starčka s psom.

»Prosim stric, je rekel, »grad iščem. Mi lahko poveste, kako ga najdem?«

Starček je presenečeno pomel. »Cul sem že o gradovih tu okrog, ampak ne vem, če boš danes katerega videl. Če pa ga najdeš, ga boš spoznal po zlati strehi,« je razložil.

Deček je šel dalje in prišel do novega ovinka. Tam je stalo dekletko z jato gosi in stopil je k njej. »Potujem v grad,« je dejal. »Prosim, kako naj ga poiščem?«

Dekle se je zasmejalo. »Po vrtu ga boš spoznal,« je reklo. »Vsi gradovi imajo krasne vrtove.«

Deček je šel dalje in ko je cesta spet zavila, je naletel na staro ženo, ki je medpotoma pletla.

Ni lepšega in boljšega na svetu, kakor je resnica.

Janko je sedel za mizo pri oknu in z dolgočasno listal po šolskih knjigah. Matere ni bilo doma. Sonce je toplo sijalo in reka, ob kateri je stala Jankova hiša, je prijazno šumljala. Slišalo se je veselo vpitje in vriskanje otrok, ki so se igrali na bregu. Janko se ni mogel upirati skušnjavi in je, kljub materini prepovedi, vrgel knjige v kot in odšel iz hiše ter stekel proti reki. Obledo je položil na obrežno orbo in se prišel igrati s tovariši. Tedaj, ko je bilo veselje na vrhuncu, je potegnil veter in Jankova obleka je padla v reko, ki jo je odnesla. Janku ni bilo več do igre. Ves potr je odšel domov in se vlegel v posteljo. Ko je mati zvečer prišla iz mesta, se je zelo prestrašila, ker je našla sina tako zgodaj v postelji. Vpra-

sala ga je, kaj mu je, a Janko se je zlagal, da je bolan. Mati mu je kuhala čaj, a vse skupaj ni nič pomagalo. Janko se je bal ustati, da bi mati ne opazila, da je brez obleke. Zaskrbljena mati je poklicala zdravnika, a ta je dejal, da fantu ni nič. Ko je doktor odšel, je mati sedla na rob postelje in Janko ji je vse po pravici povedal. Mati ga je požalala po laseh in mu odpustila.

Tedaj je Janko sklenil, da ne bo več lagal, pa če bi bila resnica zanj še tako neprijetna. Spoznal je, da je bolje povedati po resnici vse in če je treba, pretrpeti kazno, kakor pa povzročiti skrbnim in dobrim staršem skrb in nositi na srcu težko breme — laž.

Skubl Polonca, III. raz. klas. gimn. v Ljubljani

no potovanje in si poskusi najti grad.

Svoj sklep je razodel mamici, ker ji je vedno vse zaupal, in nasmešnila se mu je, ko mu je zapenjala plašček.

odšel, a natihoma je sklenil, da bo večerjal najbrž že v svojem gradu.

Cesta je bila široka in dolga, vila se je levo in desno. Deček je romal in romal. Velikega zla-

»Prosimo, babica,« je dejal »v grad potujem. Mi lahko poveste pot?«

Zenica je pomaknila očala na nos in ga pogledala. »Morda boš prišel v grad tamle za zadnjim ovinkom,« je pokazala z roko. »Pravijo, da so tu okrog skriti gradovi. Spoznal ga boš po pojedinji, ki jo priradijo ob sončnem zahodu.«

Deček se ji je zahvalil in nadaljeval pot, toda dan se je nagibal in bil je vdno bolj truden. Zadnji ovinek je bil videti zelo daleč in večkrat je moral počivati. Hrbet in noge so ga bolele, preden je dospel tja. Ko pa je zavil okrog vogala, je zagledal nekaj čudovitega.

Cisto blizu pred njim je stal grad.

Vedel je, da mora biti grad, ker se je streha zlato svetila v

Zasopli, umazani od prsti in omotični od dela so se zbrali otroci zvečer okoli mize.

»Se ni ata?« je vprašala najstarejša Mara. V njenem glasu je

»Ni ga še,« je s svojo večno hladnostjo odgovarjala mama.

»Je kaj večerje?« se je žalostno ozrl v mrzlo ognjišče enajstletni Tone.

»Mara, nalij v skledo vina in nadrobi kruha.« Otroci so molče srebrali rdeče vino, mati pa je v pominku pripravljala svinjam. Miza je bila polita in polna drobtin. V medli svetlobi so bili otroci podobni starcem. Edino Rezi, ta desetletni deklič se mi zdi podoben nam vsem — otrokom.

»Naš ata! Samo smejejo se jim, da jih ni srani!« je govorila.

»Ne jez se! Metle bodo prodal, prinesli nam bodo masti moke in kruha. Vsega nam primanjkuje,« pravi Tone. Hotel jo je tolažiti, a razločno se je čutilo, kako je bila v srcu podobna njim. Kako težko ji je bilo v srcu, kadar je spravljala stvari, ki jih je oče naprosjal.

Narisa Vladimir Pirnat, dijak VI. raz. gimn., Ljubljana

»Ni ga še,« je s svojo večno hladnostjo odgovarjala mama.

»Je kaj večerje?« se je žalostno ozrl v mrzlo ognjišče enajstletni Tone.

»Mara, nalij v skledo vina in nadrobi kruha.« Otroci so molče srebrali rdeče vino, mati pa je v pominku pripravljala svinjam. Miza je bila polita in polna drobtin. V medli svetlobi so bili otroci podobni starcem. Edino Rezi, ta desetletni deklič se mi zdi podoben nam vsem — otrokom.

»Naš ata! Samo smejejo se jim, da jih ni srani!« je govorila.

»Ne jez se! Metle bodo prodal, prinesli nam bodo masti moke in kruha. Vsega nam primanjkuje,« pravi Tone. Hotel jo je tolažiti, a razločno se je čutilo, kako je bila v srcu podobna njim. Kako težko ji je bilo v srcu, kadar je spravljala stvari, ki jih je oče naprosjal.

Sosedovi otroci so bili boječji, mrki in pusti. Marsikje so čuli za hrbtom: »Zažmanci! Vsi so enaki.« Drugi otroci se z sosedomi niso družili, jaz pa sem jih imela rada. Zdelo se mi je včasih, da vidim v njih ostarele žalostne duše.

Njihova mati je bila dobra, a tako hladna in navajena tega življenja. Ni več niti jokala, pa tudi smejala se ni. Otroci pa so potrebovali toplega doma, ljubečega smehljaja.

Anica Barbič, dijakinja, Kostanjevica na Krki

PRI SOSEDOVIH

UREDNIKOV KOTIČEK

Spoštovani urednik!

Bila sem vesela, da si objavil »Materino pismo.« Zdej Ti pošiljam spis »Ob srečanju.« Ne vem kaj je s spsom »Pri sosedovih.« Verjetno je slab, Tako rada bi bila, da mi poveš nekaj kritike, da bi vedela, kako bi svoje pisanje mogla popraviti. Imam doma še nekaj svojih spisov, pa ne vem, če so primerani za mladinsko stran »Ljudske pravice.« Težko bom pričakovala Tvoj odgovor. Lepo Te pozdravljam

Anica Barbič, dij. gim. v Kostanjevici ob Krki

Draga Anica!

Tvojo črtico »Pri sosedovih« bom objavil. Črtica »Ob srečanju« pa ima sicer v sebi nekaj privlačnega, a zdi se mi le preveč neenotna. Blizu je sicer močnejšemu občutju, a podoba glavne junakinje Jožice je v bistvu nejasna. Premalo vemo za vzroke njenega beganja in notranje stiske. Priporočam se Ti urednik

Spoštovani tovariš urednik!

Zelo ste me razveselili, ko ste mi objavili moj spis »Domovine ne bom nikdar zapustila.« Prav vam pošiljam spis »Krizantemec.« Mislil nanj se mi je porodil ob Dnevu mrtvih, ko sem na pokopališču položila šop krizantem v spomin žrtvam, ki so padle za svobodo. Prav lepo Vas pozdravlja

Marjeta Badalič, I. r. klas. gim. v Ljubljani

Moja vas

Naša vasica stoji na prijaznem hribočku, ki se imenuje Frtica. Od tod tudi ime vasici oziroma predmestju Litiže.

Iz Frtice je prelep razgled. Vsako nedeljo se sprehajajo meščani po tem majhnem gričku ter občudujejo Litiško polje in končno obiščejo tudi svoje rajne, ki so tu gori na pokopališču pokopani. Mi mladi Frtičani imamo pa tudi lepo ravnicco, kjer poskušamo svoje moči.

Ej Frtica, ti si najlepša na svetu!

Rutar Peter, Litiža 11

Sadja Olga:

Zapravljivi vrabček

Vrabček je po svetu hodil, službe, dela je iskal. Rad bi domek svoj si zgradil in cekinov si nabral.

Draga Marjetka!

»Krizantemec« bom objavil najbrž v prihodnji številki. Zahvaljuje se Ti in se Ti priporoča urednik

Spoštovani urednik!

Po dolgem času se spet oglašam. Pošiljam Ti pesmi, ki pa so po vsebini in obliki sila različne. Če se Ti zdijo primerne za Vaš list, jih prosim objavi. Lep pozdrav!

Pavel Mišmaš, I. let. učiteljska, Ljubljana

Pride k mlinarju in vpraša: »Rabite še koga v uk?« »Bi že ozel še koga k sebi, da bi žito branil muh.«

Segla v roke sta, sklenila, da cekinov bo deset služil vrabček zvesto, pridno, da premine sedem let.

Dragi Pavel!

Pesem »Spomine« je dobra pesem. Pošli jo kaki mladinski reviji. Občutena je. S tako skopimi besedami, oziroma verzji, si zelo mnogo povedal. Pesem »Berčevac« in »V ordinaciji« pa sta grobi. Z muko si iskal besede, s katerimi si potem koval verze. Priporočam se Ti

urednik

MANDI

Zobal vrabček črne muhe, dan na dan je, se redil, ko minilo sedmo leto, mošnjo zlatov je dobil.

Dolgo hodil je do doma, naveličan muh je bil. Kupoval si je pšenice, se redil je, debelil.

Imela sem malega ptička. Bil je kanarček in ime mu je bilo Mandi. Zmeraj je bil živahen in je pel. Nekega dne pa je zbolel. Ni bil več živahen in ni več pel. Ni več skakal po kletki. Vsak dan sem čakala, da bo poginil. Neke lepe nedelje, smo se šli na Savo kopat, tudi za Mandija smo prinesli mioko. Vsi smo se veselili ornilni domov. Toda ko sem stopila v sobo, me je minilo veselje. Zagledala sem ptička, mrtvega. Zmeraj poprej me je sprejel s svojimi petjem. Imela sem solzne oči, ko smo ga pokopali na dvo-rišču.

Jana Skočir, 4. razred osnovne šole, Ljubljana

Spet poromal je po svetu, službe, dela si iskal, mlinarjev se izogibal je v spomin na zadnjikrat.

Morda se še danes klati, ročen, boren potepuh, ki želel si je pšenice, ves presit že črnih muh.

Imela sem malega ptička. Bil je kanarček in ime mu je bilo Mandi. Zmeraj je bil živahen in je pel. Nekega dne pa je zbolel. Ni bil več živahen in ni več pel. Ni več skakal po kletki. Vsak dan sem čakala, da bo poginil. Neke lepe nedelje, smo se šli na Savo kopat, tudi za Mandija smo prinesli mioko. Vsi smo se veselili ornilni domov. Toda ko sem stopila v sobo, me je minilo veselje. Zagledala sem ptička, mrtvega. Zmeraj poprej me je sprejel s svojimi petjem. Imela sem solzne oči, ko smo ga pokopali na dvo-rišču.

Jana Skočir, 4. razred osnovne šole, Ljubljana

Spet poromal je po svetu, službe, dela si iskal, mlinarjev se izogibal je v spomin na zadnjikrat.

Morda se še danes klati, ročen, boren potepuh, ki želel si je pšenice, ves presit že črnih muh.

Imela sem malega ptička. Bil je kanarček in ime mu je bilo Mandi. Zmeraj je bil živahen in je pel. Nekega dne pa je zbolel. Ni bil več živahen in ni več pel. Ni več skakal po kletki. Vsak dan sem čakala, da bo poginil. Neke lepe nedelje, smo se šli na Savo kopat, tudi za Mandija smo prinesli mioko. Vsi smo se veselili ornilni domov. Toda ko sem stopila v sobo, me je minilo veselje. Zagledala sem ptička, mrtvega. Zmeraj poprej me je sprejel s svojimi petjem. Imela sem solzne oči, ko smo ga pokopali na dvo-rišču.

Jana Skočir, 4. razred osnovne šole, Ljubljana

Izpolni prostore s pikami

Majhen indukcijski elektromotorček

Elektromotorček, kakršnega prikazuje naša slika, je sicer kaj malo podoben pravemu elektromotorju, vrti se pa vendar — in to še kakoli za pogon mu služi navadna žepna baterija. Ta elektromotorček je tako enostaven, da si ga lahko vsakdo napravi brez kakršnihkoli težav. Če se ga boste marljivo lotili in ga izdelali do kraja, se bo ta tudi vrtel.

Najprej si ogledimo, kaj vse potrebujemo za izdelavo takega elektromotorčka!

V prvi vrsti bomo potrebovali kakih 13 metrov 0,25-0,35 mm debele izolirane (lakirane) bakrene žice. Če takšne nimamo pri roki, jo bomo najlaže dobili pri kakem radiotehniku, a to bo tudi edini denarni izdatek. Žica je lahko tudi stare, od katerega neuporabnega nizkovoltnega transformatorja ali neuporabnega električnega zvonca. Važno je je, da njena izolacija ni poškodovana. Ostalo bo lahko najti pri hiši, a to je:

- 1 lesena desčica (št. 1) kvadratne oblike s stranico 10 cm, debela 2 cm,
- 2 železna žeblija, dolga 5 cm (št. 2),
- 2 kartonasta koluta debeline 2 mm ter s premerom 15 mm (št. 3),
- 1 železna pletilka, 3 mm debela in 15 cm dolga (št. 5),
- 10 železnih ploščic, velikosti 5 x 1 centimeter, ki si jih izrežemo s stariimi škarijami iz pokrovov pločevinastih skafitov od kreme za čevlje (št. 6),
- 1 vzdolben kovinasti vijak za osovje (št. 7),
- 15 mm gumijaste cevke (od ventila pri dvokolesu) (št. 8),
- 2 kosa 0,4 mm debele in 3,5 cm dolge gole bakrene žice (št. 9),
- 1 kos 0,5 mm debele in 10 cm dolge gole bakrene žice (št. 10),
- 1 medeninaasta nit debeline 1-3 milimetra, dolg 10 cm (št. 11),
- 3 medeninaaste lesne vijake, dolžine 10-15 mm (št. 12) — ter
- 2 primerna medeninaasta ali aluminasta vijaka za priključek (št. 13).

Spodnji vzdolžinski ležaj, za katerega najlaže uporabimo notranji kovinski del stare banone, namestimo 1 cm izpred središča desčice, a 3 cm levo in desno od njega zabijemo žeblija (št. 2) z nadetima kolutoma (št. 3). Ker so potentometriški žebliji dokaj tanki, je vredno vzeti dva daljša in debelejša, ki pa ju na razdalji 5 cm od glavnice odrežemo (z reziljaco ali klesalom) in malce izprijemo v koničasto obliko. Žeblija zabijemo 1 cm globoko, a preostali del — vse do koluta oblepimo s tankim papirjem, kakršnega je najti v cigaretnih škatlicah. Žico začnemo motati od spodaj navzgor, in sicer lepo, ovoj poleg ovoja. Ko z ovoji dospemo do vrha, kovitasti del stare banone, namestimo s tankim papirjem, nakar dvakrat izprijemo z motanjem navzdol. To ponovimo pri vsakem novem sloju žičnih ovojev, a pri šestem preidemo z

žico na drugi žebli, toda to pot moramo v nasprotni smeri, sicer bi dobili pri obeh elektromagnetih zgoraj ista pola. To je zelo važno, zato na to ne pozabimo! Pri zadnjem navoju napravimo zadrgo in pustimo še kakih 10 cm proste žice. Začetek žice na prvi tujiavi in konec žice na drugi tujiavi

Kak železni predmet, ki ga bosta močno privlačila.

Kako izdelamo gibljivi del motorja, je razvidno iz slike. Ker moramo izrezane železne ploščice nadeti na os, jim predhodno točno na središču napravimo odgovarjajoče izvrtine. Najenostavneje bo, če jih prebijemo s

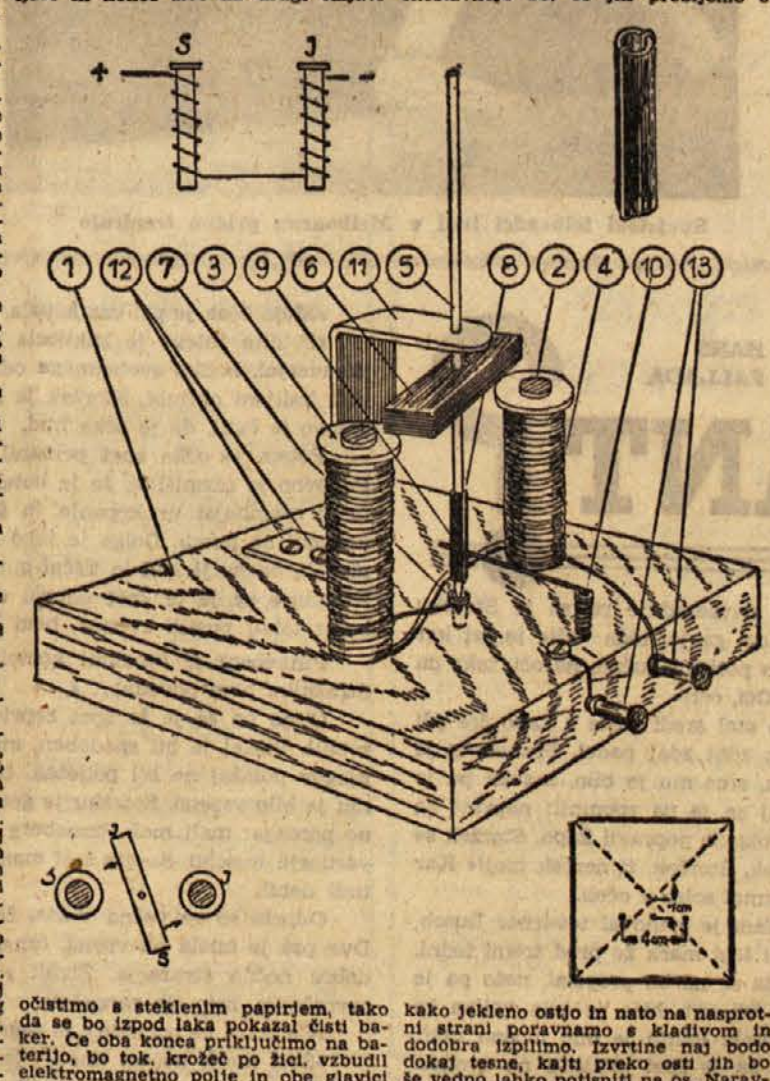
pol milimetra iznad obeh glavnic — toliko, da pri vrenju ne bo zadevalal. Po priključitvi skici-napravimo še nosilce za gornji ležaj.

Ko bo ta gotov in pravilno nameščen, bomo pred izdelavo zadnjega kosa na spodnjem delu osi nekoliko postal in napravili majhen polkusa. — Zavrtimo os v takšno lego, da bo ena stran ploščic obrnjena proti nosilcu. Če v tej legi priključimo oba prosta konca žice na baterijo, se bodo ploščice z osjo vred naglo zavrtle, kajti pritegnili jih bosta magnetni glavici obeh elektromagnetov. Os se bo zavrtela za 90 stopinj, toda to še ni vrtenje. Močno privlačevanje dveh magnetnih polov, ki se nahajata vrh glavice, pač ne dopušta, da bi se ploščici vrtele naprej. Drugače bi bilo, če bi tik pred približevanjem ploščic k magnetnim glavicom, tok za hip prekinili ter jim tako omogočili, da jih v zaletu preletijo (magnetni glavici). Medtem ko bi pri vrtnitvi v prvotno lego tok zopet trenutno vključili in to nadaljevali skladno z vrtenjem... Takšno ročno spajanje in prekinjanje toka bi se obnealo dvakrat, trikrat, nakar pa ne bi mogli več slediti hitremu gibanju! To pa ni končna zapreka, kajti vse to se da na zelo enostaven način izpeljati tako, da bo samodejno delovalo.

Priključimo prvi konec žice na spodnji ležaj, a drugega direktno na vijak za priključek. Nato vzmemo 15 mm dolgo gumijasto cevko, ji na dveh nasprotnih straneh izpudimo dva konca gole žice ter vse skupaj potisnemo na spodnji del osi tako, da bosta ti dve žici obrnjeni pravokotno na lego ploščic. In to je vsa skrivnost delovanja našega elektromotorčka! — Obvede žici imata namreč preko osi zvezo s spodnjim ležajem, na katerega je priključen en konec žice elektromagneta. Če pa drugi baterijski pol priključimo na malo žičnato ščetko, ki drži ob gumijasti cevki, bo le-ta s pomočjo obeh žic avtomatično sama spajala in prekinjala električni tok in naš mali elektromotorček se bo jel vrteti z vedno večjo brzino. Z malenkostnim premikom gumijaste cevke na levo ali desno, bomo elektromotorček uravnali tako, da bo dosegel največje možne obrate. Da elektromotorček izredno dobro deluje, ima pa eno hibo: ob priključku baterije vselej se steče sam. To pač takrat, kadar se ploščice nahajajo tik kraj obeh polov, ko je torej tok ob osi prekinjen. Zatorej pred priključkom baterije os vselej obrnimo tako, da bodo ploščice obrnjene k nosilcu. Na ta način nam kjub svoji hibi ne bo nikdar odšel.

Da bi vam pri prvem vrtnitju odlegle vse težave, ki ste jih premagali ne le s svojimi marljivimi rokami, temveč tudi z velikim spoznanjem najbolj skrivnostnih sil elektrike!

Miloš Macarol

Poišči

3	1	8	5	0
4	5	3	2	7
3	0	7	4	6
3	0	0	2	0
7	4	0	2	0
8	0	0	0	1

Vsota vsake kare mora znašati 9. Poišči manjkajoča števila in jih vstavil!

XVI. Olimpijske igre • Melbourne

22. NOVEMBRA — 8. DECEMBRA

Danes začetek

Naposled smo pričakali veliki dan. Danes bodo prižgali olimpijski ogenj. Prvikrat v daljni Avstraliji in trinajstič odkar je Coubertinov sen o obnovitvi antičnih olimpijskih iger postal dejstvo. Ob zvokih fanfar in posebne olimpijske uverture se bodo začele XVI. olimpijske igre.

Tej svečani otvoritvi na stadionu Cricket Ground, središču olimpijskega mesta, bo prisostvovalo okrog 6000 reprezentantov osemindesetih držav z vseh strani sveta.

Olimpijski ogenj na Cricket Groundu bo gorel 17 dni — do 8. decembra. V tem času bo ta orjaški stadion pozorišče tekmovalnih najboljših športnikov na svetu. Večje od vseh dosedanjih glede na število držav — udeleženk in glede na kvaliteto tekmovalcev. Verjetno pa tudi po rezultatih, ki jih bodo nedvomno dosegli na tej olimpiadi.

Olimpijski športi

ATLETIKA

Atletike ne imenujejo zaman »kraljica športas«. Ta športna panoga ni bila samo središče antičnih iger, ampak je ostala to tudi sedaj. Medalje v atletiki so tudi bolj zaželeni od medalj v ostalih športih. Moskva atletika je bila na sporedu vseh modernih olimpijskih iger in skupno število disciplin, ki so na sporedu letos v Melbourne, znaša 24. Trideset zlatih in prav toliko srebrnih ter bronastih medalj čaka na atlete. Trideset zato, ker dobi vsak tekač v štafeti svojo.

Obračun najboljših atletov sveta na daljnem petem kontinentu bo prinesel prav zanesljivo mnogo športnega užitka tistim srečnikom, ki bodo tekam prisostvovali. Tudi rekordov, od osebnih prek državnih in olimpijskih pa do svetovnih, ne bo manjkalo, še en zanimiv pregled. Kam so šle zlate olimpijske medalje v moških atletskih disciplinah? Daleč pred vsemi so ZDA, sledijo Finska 40, Vel. Britanija 28, Švedska 15, Kanada 7, Italija 6, Južna Afrika 4, Japonska 4, Madžarska 4, CSR 4, Jemajka 3, Nemčija 3, Francija 3, Iraka 3, Avstralija 2, Argentina 2, Belgija 1, Nova Zelandija 1, Brazilija 1, Luksemburg 1 in Poljska 1.

Ne smemo pozabiti tudi na predstavnice nežnega spola v atletiki. Šele leta 1928 so si tudi atletinke utirile pot na olimpijske igre. Tedaj je bilo na sporedu le pet disciplin, med njimi tudi tek na 800 m, ki so ga kasneje izločili iz sporeda. Šele londonska olimpiada je prinesla atletinjam več »življenjskega prostora«, saj so se pojavile vse discipline razen teka na 800 m in pešmaršja. Kam bodo šle zlate medalje letos? Naše prognoze: 100 m Matthews (Avstral.), 200 m Cathbert (Avstral.), 800 m ovire Gastil (Nem.), višina Balas (Roman.), daljina Dunška - Krzeszinska (Polj.), krogla Zibina (SZ), disk Ponomareva (SZ), kopje Čudina (SZ) in 4 x 100 m Nemčija. Za ljubitelje številk pa še podobno »zlatoc« statistiko kot pri moških: ZDA 19, Nizozemska 4, Avstralija 3, Nemčija 3, Kanada 2, Madžarska 2, Sovjetska zveza 2, Francija 2, Poljska 2, Italija 1.

Južna Afrika 4, CSR 4, Nova Zelandija 1 in Avstralija 1. Razpored atletskih disciplin v Melbourne: 23. a o v.: višina, 10.000 m, disk (2), 400 m ovire predteki, 100 m predteki, 800 m predteki, 24. a o v.: klavir, daljina, 50 km hoja, 400 m ovire, 100 m, palica kvalifikacije, 100 m (2) predteki, 800 m polfinala, 24. a o v.: palica, kopje, 800 m, 100 m (2), 200 m predteki, 5000 m pred-

Danes bo v Melbourne za-gorel olimpijski ogenj. O rezultatih, dogodkih in komentarijih vas bo sprotil obveščal časopis.

»XVI. olimpiada«

ki bo v prodaji vsak

TOREK, ČETRTEK IN SOBOTO

V DOPOLDANSKIH URAH

Prva številka bo izšla že v PETEK, 23. t. m. Časopis Izdaja Športna zveza Slovenije. Cena izvoda bo 10 dinarjev. Opozorjamo na nagradni natečaj.

ŠPORTNA ZVEZA SLOVENIJE

teki, 27. a o v.: troskok, disk, daljina (2), 200 m, 80 m ovire (2) predteki, 110 m ovire predteki, steeple predteki, 28. a o v.: krogla, kopje (2), 110 m ovire, 20 km hoja, 5000 m, 80 m (2), 400 m predteki, 29. a o v.: desetboj, 400 m, steeple, 200 m (2) predteki, 1900 m predteki, 30. a o v.: desetboj, krogla (2), 200 m (2), 4 x 100 m predteki, 4 x 400 m (2) predteki, 1. d. e. c.: višina (2), maraton, 4 x 100 m (2), 4 x 400 m.

KOLESTARSTVO

Kolesarstvo je eden izmed onih športov, kjer bomo med nastopajočimi v Melbourne našli je mahnajoče število takih, ki bi se nastopili v Helsinki in tam dosegli morda celo kak uspeh. Tudi kolesarji so že dolgo »gostje« olimpijskih iger. Pevic so nastopili leta 1900 v Parizu. V sporedu kolesarskih disciplin je bilo kaj malo izprememb in tako je tudi danes še vedno vključena vožnja tandemov, to je posebnih koles za dva tekmovalca, ki jih sicer na nobenem tekmovalju več ne sreujemo. Največje uspehe v tem športu so imeli doslej Francozi, ki so osvojili že 15 zlatih medalj, sledijo jim Italijani 10, Nizozemci 4, Danci 3, Avstralski 3, Švedski, Belgijci, Nemci in Angličani po 2 in Španci ter južnoafrikanci po 1.

V vožnji na 1000 m, to je sprintu, ima vsakako največ možnosti za osvojitve zlate medalje svetovni prvak Francos Rousseau, ki mu bodo poskušali »sreniti življenjske zlate Italijana Ogn in Pinarello, Argentinec Batiz in Avstralec Coog. 1000 m bodo vozili tudi na čas in v tej disciplini je težko doleteti favorita. V vožnji tandemov na 2 km nimamo nobene možnosti primerjave, ker ni ta disciplina skoraj nikoli na sporedu tekmovalju, vendar pričakujemo na prvih mestih predstavnike kolesarskih »velic« Francije, Italije, Belgije in Nizozemske. Favorit v ekipni zasledovalni vožnji na 4000 m so nedvomno odlični Italijani, ki so to potrdili z nedavnimi rezultati. Njihova imena: Faggin, Pesenti, Domenicalli, Pizzali. Na sporedu pa je seveda tudi cestna dirka na 100 km dolgi progi, ki se ocenjuje posebej in ekipno. Borbe za prvo mesto lahko pripisujemo Italijanom, Belgijcem in Nizozemcem na čelu s svetovnim prvakom Mahsonom.

Sovjetski telovadci tudi v Melbourne pridno trenirajo

MEDDRŽAVNA NOGOMETNA TEKMA

TOKRAT ŠKOTI NISO BILI SKOPI

Škotska—Jugoslavija 2:0 (1:0)

Glasgow, 21. novembra. — Po lepem in sončnem vremenu je bila danes mednarodna nogometna tekma med reprezentancama Škotske in Jugoslavije. Pred okrog 60.000 gledalci je sodil nizozemski sodnik Romer. Zmagala je Škotska z rezultatom 2:0 (1:0). Strelca: Mudie v 37 in Baird v 55. minuti.

Škotska (modre majice): Younger — Parker, Hewie — McColl, Young, Docherty — Scott, Mudie, Reilly, Baird, Fernie.

Jugoslavija (bele majice): Beara — Belin, Stanković — Tasić, Horvat, Bošković — Petaković, Milutinović, Ognjanov, Vukas, Zebec.

Ze v prvi minuti je imel Petaković priložnost doseči gol. Ognjanov mu je lepo podal, vendar naše krilo ni zna- zadržati prazna vrata. Kmalu je bilo opaziti, da se Jugoslavlani ne morejo zbrati in da jim desna stran napada skoraj ne funkcioniira. Drugi izmed Jugoslavlancev, ki je streljal na škotska vrata, je bil Zebec, bil je popolnoma sam na položaju levega krila, toda njegov oster strel je vratar ubranil. Domači so nato streljali dva kosa in potem do konca polčasa še šest, kar najbolje priča o njihovi terenski premoči. V 20. minuti je Vukas z ostrim strelom zadel vratnice. Škoti so bili ostri pri starih, toda v dovoljenih mejah. Našim igralcem ostra in hitra igra ni ustrezala. Na splošno je bila igra slabe kvalitete. Naši igralci so fizično slabši, vendar se jim ni posrežilo prikazati niti svoje običajne igre.

PRVI GOL

V 32. minuti je Milutinović iz težkega položaja s 16 m streljal v vogal, toda vratar Younger je ubranil tudi to žogo. Iz na videz nenevarnega položaja je desno krilo Scott, ki mu je bila ta tekma debut, streljal polvisoko žogo proti sredini. Mudie jo je prestregel z visokimi skokovi. Ker tega igralca ni nihče oviral, je brez težav streljal žogo mimo Beara v desni kot. Malo je verjetnosti, da bi mogel Beara to žogo ubraniti.

Kot rečeno, je prvi polčas pretekel v terenski premoči Škotov. Jugoslavlani pa to pot niso bili slabši le kar zadeva stari, moč, hitrost in igro z glavom, marveč, žal, tudi v tehnični igri. Včasih so Jugoslavlani vsaj z virtuosnim obvladanjem žoge napravili dober vtis, obenem pa jim je bila to tolažba za slab rezultat ali za nezadostno učinkovitost.

SE DRUGI GOL

Začetek drugega polčasa je dalj znamenje o prepovedu naše enajstoričice. Naše moštvo je začelo dobro. Hitre in duhovite akcije so se menjavale, vendar so bili Parker, McColl in Docherty vedno na mestu. Ko se je pričakovalo, da se bodo Jugoslavlani rehabilitirali za slabo igro prvega polčasa, je padel izpod nog škotske in ki je, kot je bilo videti, pokopal vsa upanja našega moštva.

Po Milutinovićevem strelu v vratnico iz gneče, ki je nastala pred škotskimi vrati, je eden izmed domačih igralcev postal dolgo žogo desnemu krilu Scottu, ki ga je spremljal Stanković do zastavice v kotu. Scott je skušal Stankovića preigrati, vendar ga je ta »preprečila« s tem, da ga je preprosto fauliral. S skrajšanega kota so izvedli Škoti prosti strel. Pred našimi vrati je nastala gneča, iz katere je eden izmed domačih igralcev sunil žogo k našim vratom. Zoga se je odvila od vratnice prav na levo nogo Bairda, ki ni okleval, marveč jo je s topovskim strelom postal neubranljivo tik pod vratnico.

Pe tem голу so domači prevzeli pobudo. Njihovi napadi so se v glav-

nem vrstili prek nevarnih kril Škotov in Ferniea ter izvrstnega srednjega napadalca Milijana. Po dvobojih z našima branilcema je bila ta tekma skoraj vedno zmagovita, vendar je bil tu še Horvat, ki je skupaj z Bearo uspešno reševal končnice škotskih napadalcev. Tema našima igralcema se je zahvaliti, da naše moštvo ni bilo toliko kakšen gol. Od drugega gola pa do 15. minute pred koncem igre so igrali v glavnem v kazenskem prostoru in šele tedaj so se naši osvobodili pritiska ter izenačili igro. Bilo je tudi nekaj priložnosti, da Jugoslavlani znižajo rezultat, toda Younger je brez večjih težav branil mehke strelce Milutinovića, Petakovića in Zebeca.

Škoti so bili boljši v vsem. Čeprav zmagala škotska reprezentanca ni nikogar iznenadila glede na razvoj jugoslovskega nogometa v zadnjih dveh letih, je ta poraz, oziroma še bolj rečeno, slaba igra, lahko je v sramoto, ker naši igralci resnično niso pokazali prav ničesar. Tudi gledalci so bili razočarani.

Komisija za sestavo reprezentance je imela v zamislih spremembo naše igre s tem, da zveza ne bi bila več dva srednja napadalca, marveč da bi igrali po klasičnem WAM sistemu v napadu. Žal, srednji napadalec ni bil niti izpostavljen, niti pomaknjen nazaj. Če upoštevamo, da je desna stran Milutinović-Petaković igrala v znamenju nepopolnega nerazumevanja in daleč izpod svojih običajnih možnosti, potem je jasno, da ni moglo biti golov, čeprav so bile možnosti sanje.

Brzobjavke

● FRANKFURT, 21. nov. (Tanjug). V prijateljski nogometni tekmi je nemška nogometna reprezentanca izgubila s švicarsko z rezultatom 1:3 (1:2).

● LONDON, 21. nov. (Reuter). — Nogometna federacija Anglije in Nogometna zveza Jugoslavije sta se sponzorirali o zamenjavi igralcev na tekmi, ki bo naslednjo sredo v Londonu. Vratarji bo moč zamenjati skozi vsa tekmo, enega igralca pa samo do konca 44. minute prvega polčasa.

● DUSSELDORF, 21. nov. (Reuter). Nogometna tekma med madžarskim moštvom Vörös Lobogo in kombinirano reprezentanco Dusseldorfa je bila končana neodločeno 3:3.

● MADRID, 21. nov. (AFP). — Tretja tekma med Rapidom in Real Madridom v tekmovalju za pokal evropskih prvakov bo 13. decembra v Madridu. Tu bo pravo tako igral Hovjed iz Borjima, ki se bo 29. novembra pomeril z Real Madridom.

● SUBOTICA, 21. nov. — Madžarski velenjster Szabo je na svoji turneji gostoval v Subotici, kjer je odigral simultanko na 30 deskah. Po štiriurni igri je velenjster zmagal s 23,5:6,5 točk.

Sporočamo žalostno vest, da je nenadoma preminila naša draga sodelavka, tovarišica

STANA PIRNAT

Zavedno in delovno tovarišico ohranimo v trajnem spominu!

UPRAVA PODJETJA, DS, UO, OSNOVNA ORGANIZACIJA ZKS IN SINDIKALNA ORGANIZACIJA TOVARNE »TOKO«, DOMZALE

Kaj zdaj, HANS FALLADA

FANT?

ROMAN 114

To se je nekajkrat ponovilo, navsezadnje pa se je Storžku zdelo, da je očka že predaleč. Klical ga je, toda »oči« je šel kar dalje. Otrok se je ustavil, si z roko potisnil kučmo na oči, tako da ni nič videl, in začel klicati: »Oči, oči!»

Fant se je ozrl. Njegov sin je stal sredi ceste s kapo čez oči in teptal z nožicami, kakor da bo zdaj padel. Pinneberg je stekel, da je prišel o pravem času, srce mu je bilo, zraven pa je mislil: »Poldrugo leto mu je, zdaj se je pa spomnil: napravi se slepega, tako da moram ponj.« Otroku je popravi kapo, Storžek se je smejal. »Ti si pa dovtipen norček, Storžek, ti norček moj!« Kar naprej je Fant to ponavljal pa je imel solze v očeh.

In sta prišla do vrtno steze. Tam je stanoval tovarnar Rusch, čigar žena bi morala Ovčki plačati šest mark že pred tremi tedni. Pinneberg si je ponovil obljubo, da se ne bo prepiral, nato pa je pritisnil na zvonec. Pred vilo je bil vrt, hiša je bila velika in čedna, za njo pa prav lep sadovnjak. Fantu je bilo močno všeč. Vse si je dobro ogledal, čez čas pa je spet pritisnil na zvonec. Odprlo se je okno, ženska ga je vprašala: »Kaj pa hočete? Ničesar ne dajemo!»

»Moja žena je pri vas krpala. Hočem tistih šest mark.«

»Pridite jutri,« je zaklicala ženska in zaprla okno. Fant je preudarjal, koliko svobodnega odločanja mu je Ovčka pustila pri tisti izsiljeni obljubi. Storžek je kot miška tibo sedel na vozičku, gotovo je čutil, da je očka hud.

Potem je očka spet pritisnil na gumb. Dolgo je tiščal. Nič. Ponovno je razmišljal, že je hotel oditi, pa se je spomnil, kaj pomeni osemnajst ur krpanja in štopanja, zato se je s komolecem naslonil na gumb. Dolgo je tako stal, ljudje so hodili mimo in ga gledali, on pa je stal in tiščal gumb. Storžek ni dal glasu od sebe. Nazadnje se je le spet odprlo okno, ženska je zavpila: »Če ne boste takoj pustili zvonca, bom poklicala stražnika.«

Pinneberg je umaknil komolec in se zadril: »Kar storite to! Stražniku bom povedal...«

Okno pa se je že spet zaprilo in tako je Pinneberg ponovno zvonil. Vselej je bil spodoben, miroljuben človek. Vedel je, da bi njegov položaj ne bil prijeten, če bi se srečala s stražnikom; pa mu je bilo vseeno. Storžku je gotovo že hladno na vozičku, pa nič ne pomaga: mali mož Pinneberg stoji pred vrati in zvonil pri tovarnarju Ruschu. Svojih šest mark zahteva, te hoče imeti in jih bo tudi dobil.

Odprla so se vežna vrata, ženska je besna stopila k njemu. Dva psa je imela na vrvi, črne in sivega! Zdelo se je, da sta dobra nočna stražarja. Zivali sta menili, da imata pred seboj sovražnika, zato sta zarenčali.

»Če takoj ne izginete,« je zagrozila ženska, »bom izpustila psa!«

»Šest mark hočem imeti,« je rekel Pinneberg.

Ženska se je še bolj ujezila, ko je spoznala, da niti psa ne zaležeta, zakaj vedela je, da psov ne sme kar tako spustiti. Čuvaja

bi brž preskočila ograjo in bi moža raztrgala. Ta pa je to prav tako dobro vedel kot ona.

»Čakanja ste se menda že navadili,« je rekla.

»Sem,« je odgovoril Pinneberg in čakal.

»Brez dela ste,« ga je zaničevalno pogledala, »to se vidi. Naznanila vas bom. Postranske zasluge svoje žene morate prijaviti, to je sleparija.«

»Prav,« je rekel Pinneberg.

»Davek na dohodnino in bolniško blagajno in tudi za invalidnino bom odtegnila vaši ženi,« je grozila ženska in mirila psa.

»Kar storite to, pa se bom jutri vrnil ter zahteval potrdila od finačne uprave in bolniške blagajne.«

»Samo enkrat naj mi še pride vaša žena iskat delo!« je vpila ženska.

»Šest mark prosim,« je rekel Pinneberg.

»Nesramni ste!« se je jezila ženska. »Če bi bil moj mož doma...«

»Pa ga ni,« je rekel Pinneberg. In je dobil tistih šest mark. Ženska je položila tri kovance po dve marki na ograjo. Pinneberg jih ni mogel vzeti, zakaj psa sta renčala. Potem pa jih je le vzela.

»Pa lepa hvala,« je rekel in dvignil klubok.

»Či, čil!« je klical Storžek.

»Da, Storžek, čin, čin,« je odgovoril očka. »Zdaj pa bova šla domov.« Niti ozrl se ni na žensko in na vilo, počasi se je odpravil z vozičkom, ves iz sebe je bil, truden in žalosten. Storžek pa je klepetal in klical.

Kdaj pa kdaj je očka odgovoril, pa ni spravil iz sebe nič kaj pravega. Nazadnje je še Storžek utihnil.

DNEVNE NOVICE

VOZNI RED EKSPRESNE AVTOBUSNE PROGE PUTNIKA SLOVENIJA LJUBLJANA-ZAGREB

Zaradi velikega števila potnikov na progi Ljubljana-Zagreb je PUTNIK SLOVENIJA povečal število voženj na tej progi.

Avtobus odhaja iz Ljubljane ob 5.00 in 16.00, iz Novega mesta ob 6.45 in 17.45, prihod v Zagreb ob 8.30 in 19.30. Avtobus odhaja iz Zagreba ob 5.00 in 16.00, iz Novega mesta ob 6.45 in 17.45, prihod v Ljubljano ob 8.30 in 19.30.

PROGA OBRATUJE SAMO OB DELAVNIH.

CENA V ENO SMER 700 DIN.
Iz Ljubljane odhaja avtobus iz pred NEBOTIČNIKA, iz Zagreba pa iz hotela ESPLANADE.

Vozovnice lahko kupite v predprodaji.
V Ljubljani pri PUTNIKU SLOVENIJA na Titovi cesti 12.
V Zagrebu pri PUTNIKU V Praški ulici št. 5.

Avtobus so udobni, turistični in ogrevalni. Stojšče ne sprejemamo.

Centralni zavod za napredek gospodinjstva obvešča, da zopet posluje Gospodinjstva poslovalnica na Poljanski cesti 6 - vsak petek ob 16-18. Na sporedu je: Prikaz uporabe pletnega stroja.

Sarženje rezervnih odtisov - Občinski odbor Bežigrad - vabí vse rezervne odtise na V. redni občni zbor, ki bo dne 22. novembra ob 19 v dvorani »Kurilnice« na Vilharjevi cesti. Odsotnost opravičite pri uličnem poverniku - Odbor.

STOP! Nobenih nadomestkov več! FLEX se spet obde. FLEX čisti mase in ne pušča roba okrog mazaža.

ROŽNO MLEKO je novost. Izdelano iz najboljših surovin, dobro prečiščeno in zelo izdatno. Zahtevajte Teint Bell ROŽNO MLEKO.

DANES SVEZE morske in sladkovodne ribe!

GLEDALISKA

SLOV. NARODNO GLEDALISCE

DRAMA
Cetrtek, 22. novembra ob 20: Miller: »Spomin na dva ponedeljka«, »Pogled z mostu«. Abonma B.
Petek, 23. novembra ob 15.30: Molière: »Sola za moše«, »Izsiljena ženitev«. Abonma Petek II. popoldanski; ob 20: Miller: »Spomin na dva ponedeljka«, »Pogled z mostu«. Abonma T.
Sobota, 24. novembra ob 20: I. Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Izven in za podeželje. (Jacinta - Nedeljka Kacinova k. g.)
Nedelja, 25. novembra ob 15: Molière: »Sola za moše«, »Izsiljena ženitev«. Izven in za podeželje.
ob 20: Miller: »Spomin na dva ponedeljka«, »Pogled z mostu«. Izven in za podeželje.

OPERA

Cetrtek, 22. novembra ob 19.30: Cajkovski: »Ladno jezero«. Balet. - Abonma T. E.
Petek, 23. novembra ob 18: Wolf-Ferrari: »Strije grobilni«. Zaključena dijaška predstava za I. gimnazijo Kranj.
Sobota, 24. novembra ob 19.30: Puccini: »Tosca«. Abonma A.

MESTNO GLEDALISKA LJUBLJANA

Gledališka pasaja
Cetrtek, 22. novembra ob 20: Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Abonma red Cetrtek. Vstopnice so tudi v prodaji (Jacinta - Mira Sardočeva).
Petek, 23. novembra ob 20: Remec: »Magda«. Abonma red Petek. Vstopnice so tudi v prodaji.
Sobota, 24. novembra ob 20: Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Izven. (Jacinta - Mira Sardočeva).
Nedelja, 25. novembra ob 15: Remec: »Magda«. Izven. Popoldanska predstava: ob 20: Camus: »Pravični ljudje«. Izven.

SENTJAKOBSKO GLEDALISCE

Ljubljana, Mestni dom
Sobota, 24. novembra ob 20: Wilde: »Idealni soprog«. Igra. Izven.
Nedelja, 25. novembra ob 18: Wilde: »Idealni soprog«. Igra. Popoldanska predstava. Izven.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALISCE

Marionete
Lestvnikov (Sentjakijski trg) št. 2
Cetrtek, 22. novembra ob 17: Malkič: »Zogica Marogiča«.
Sobota, 24. novembra ob 17: Malkič: »Zogica Marogiča«.
ob 20.30: B. Mijalski: »Zvezdica Zvezdica«. Za otroke.
Nedelja, 25. novembra ob 11: Bevk: »Lenuh Poležu«.
ob 15: Bevk: »Lenuh Poležu«.

Ročne lutke

Resljeva cesta 28
Nedelja, 25. novembra ob 17: Papler: »Hudobni graščak«. Premiera.
Mestno lutkovno gledališče začne sezono v gledališki ročni lutki s Paplerjevo igro v petih dejanjih »Hudobni graščak«. Sodelujejo: Slavko Balentin, Dušan Acetto, Nace Simončič, Vera Štihova (alt. Majda Podvrčičeva), Ciril Jagodič. Lutke so delo akad. kiparja Slavka Hočevarja, scene Marjana Šežuna, kostumi Andrej Avčinove. Delo je režiral P. Dežman.
Prodaja vstopnic za vse predstave od srede dalje (razen nedelje) od 10 do 12 v Upravi, Resljeva cesta 28, telefon št. 33-020 in pol ure pred predstavo (tudi ob nedeljah) pri gledališki blagajni.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA
Cetrtek, dne 22. novembra: lekar- na »Pri gradu«, Partizanska cesta 1. Petek, dne 23. novembra: lekar- na »Studenti«, Gorkega ulica 18.

KINO
PARTIZAN: Švedski film: »Tatovi ljubezni«.
UDARNIK: Ameriški film: »Bell jorgovan«.

SLOV. NARODNO GLEDALISCE
Cetrtek, 22. novembra ob 19.30: Delderfeld: »Visok je zid«. Red LMS-1. (Chris - Milena Godinova).
Petek, 23. novembra ob 19.30: Gjordano: »André Chenier«. Red B. - Nekaj sedežev in stojšče v prodaji.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALISCE
Cetrtek, 22. novembra ob 19.30: Jerzi Lutovski: »Dežurna služba«. Gostovanje v Vojniku.
Petek, 23. novembra ob 20: Cehov: »Stare ruske bale«. Gostovanje v Laškem.
Sobota, 24. novembra ob 20: Richard Nash: »Vremenar«. Izven.

KINO
»UNION«: Poljski film: »Ure upanja«. Predstavi ob 19 in 20.
»METROPOL«: Amer. film: »Steklena palčevica«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Edvard G. Robinson.

IZ ZALCA

Jugoslovanski fm: »Burja«. Predstava ob 19.30.

IZ ROGASKE SLATINE

Nemški film: »Leteči razredi«. Predstava ob 19.

IZ MURSKÉ SOBOTE

»PARK«: Angliški film: »Mladi ljubimci«. V glavni vlogi Odile Versois.

VESTI IZ TRBOVELJ

»SVOBODA-TRBOVELJE II.«: Zaprto.

AVTOMEHANIKA

Ljubljana, Titova cesta 37
Popravljamo vse vrste osebnih avtomobilov in motornih koles. Znižali smo cene!

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALISCE
Cetrtek, 22. novembra ob 18: za gimnazijo, ob 20 abonma in izven: Sofokle: »Kralj Edip«. Gostovanje v Skofji Loki.
Petek, 23. novembra ob 19: Delderfeld: »Visok je zid«. Red Srednja tenn. tekstilna sola Kranj.
Sobota, 24. novembra ob 18 in 20: A. T. Linhart: »Ta vesel dan ali Matiček se ženi«. Izven. Gostovanje v Zireh.

KINO
»STORŽIC«: Ameriški film: »Bog iz Gvajane«. Predstave ob 18, 19 in 20. V glavni vlogi Humphrey Bogart in Michèle Morgan. Danes izdajnikrat.
»TRIGLAV«: Prinsko: Jugosl. kinoteka predvaja avstrijski film: »Maškera«. Predstava ob 19. - V glavni vlogi Paula Vessell in H. Moser.

Z BLEDA

Bolgarski film: »Nemirna pot«. V glavni vlogi Ivan Bratkov in Cveta Nikolaova. Predstavi ob 17 in 20.

Z JESENIN IN OKOLICE

Zdravniško dežurna služba im. dr. Alojza Jenko, Cesta bratstva in enotnosti.

MESTNO GLEDALISCE JESENINE
Cetrtek, 22. novembra ob 18: Tomazič: »Lepa Vida«. Za sole.
Petek, 23. novembra ob 18: Tomazič: »Lepa Vida«. Za sole.
Sobota, 24. novembra ob 19.30: Tomazič: »Lepa Vida«.
Nedelja, 25. novembra ob 14.30: Tomazič: »Lepa Vida«.

KINO
»RADIO«: Ameriški barvni film: »Ljubimca divjega zapada«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Doris Day in Howard Neal. - V petek isti spored zadnjikrat.

»FLAVZ«: Ameriški film: »Upor na ladji Caine«. Predstavi ob 18 in 20. Predstavi ob 18 in 20. V petek isti spored zadnjikrat.

DROBNI OGLASI

GOSPODINJSKO POMOČNICO, mlajšo in pošteno, ljubiteljsko otrok, sprejme družina v Ljubljani. Hrana in plača dobra. Naslov v upravi LP. 527

PREKLICUJEM žaljivke, ki sem jih izdal spravnici na tramvaju dne 31. novembra 1955 in obžalujem. - Peter Vene, Ljubljana, Gornji trg št. 38. 4436

RADIO LJUBLJANA

Spored za četrtek, 22. novembra
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) - 6.30 do 6.40 Reklame in obvestila - 7.10 Zabavni zvoki - vmes od 7.20-7.25 Naš jedilnik - 8.00 Zaključek oddaje - 11.00 Naši najmlajši pojo - 11.15 Cjibanom - dober dan! (Zlata Vidaček: Zgodba o malem kuščarju, ki je hotel videti vse svet) - 11.30 30 minut simfoničnih plesov - 12.00 Lahek opoldanski glasbeni spored - 12.30 Kmečk. univerza: Ing. Dušan Stepančič: Kdaj kvarimo in kdaj zboljšujemo slog zemlje - 12.40 Slovenski narodni napjevi v priredbi A. Foersterja in K. Hoffmeisterja za klavir - 13.15 Ciganske melodije igra Antal Kocze s svojim orkestrom - 13.30 Popularne melodije iz orkestralne glasbe - 14.30 Pionirski koticček - 14.35 Zeleži ste - poslušajte! - 15.15 Zabavna glasba. vmes reklame - 15.40 Utrinki iz literature: Kino Lardner: Moški ni skočil čez krov - 15.50 Z našimi in izozamskimi solisti in skladatelji - 17.10 Zabavna in plesna glasba - 18.00 Radijska univerza: Dr. Alojz Šef: Koristnost telesne vzgoje pri vajencih, učencih v gospodarstvu in mladih delavcih - II. del - 19.15 W. A. Mozart: Beg iz Sereza uvertura: Richard Strauss: Ples sedmih tednic iz opere »Saloma« - 19.30 Srečanje z železariji iz Siska (reportaža) - 19.45 Narodne pesmi poje Gorenjski vokalni kvintet - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame - 20.00 Tedenški notranje-politični pregled - 20.10 Cetrtek večer domačih pesmi in napjevov - 21.50 Simon Gregorčič v pesmih, pismih in sodobnikih (literarna oddaja) - 21.30 Baletna glasba - 22.5 do 23.00 Po svetu jazza - 23.00-23.00 Poročila - 23.15-23.00 UKV program: Nočni operni spored - 23.00-24.00 Odaja za tujino - na valui 37,1 m (prenos iz Zagreba).

Spored za petek, 23. novembra
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) - 6.30 do 6.40 Reklame in obvestila - 7.10 Zabavni zvoki - vmes od 7.20-7.25 Naš jedilnik - 8.00 Pihalna godba Ljudske milice p. v. Rudolfa Starica igra skladbe Janka Gregorča, H. Volariča, V. Parme Hollingerja in Praškega - 8.30 Radijski rožmarin: Branko Čopelj: Doživljaji Nikolettine Bursaa - II. - 8.50 Koncert po željah - 9.45 Radijska sola za nižjo stopnjo: Jože Rupnik: Iz živalske slikarice - 10.15 Od melodije do melodije - 11.00 Za dom in zene - 11.10 Popoldanski operni spored - 11.00 Igra Vaški kvintet, polo Režika in Sonja ter Bolo in Misko - 12.30 Kmetijski nasveti: Ing. Jakob Ferjan: Merjasi za plemo na izvirajo le iz priznanih rejalskih sredstev - 12.40 C. M. Weber: Carostrelec, uvertura: R. Wagner: Moštri peveci Nürnbereški, uvertura - 13.15 Za prijetno razvedriljo - 14.05 Radijska sola za nižjo stopnjo (ponovitev): Jože Rupnik: Iz živalske slikarice - 14.35 Zeleži ste - poslušajte! - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.40 Utrinki iz literature: Kajetan Kovič: Pesmi - 16.00 Popoldanski simfonični koncert - 17.10 Sportniki, pozori! - 17.30 Zabavna in plesna glasba - 18.00 Ljudje med seboj: Dr. Leon Ziebnič: Izbrja zakonskega vnanja - I. - 18.15 Pold vokalni kvintet Anton Noffat - 18.30 Iz naših kolektivov - 18.45 Igra tamburaski orkester - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame - 20.00 Tedenški zunanje-politični pregled - 20.15 Ciklus Beethovenovih godalnih kvartetov - 21.15 Oddaja o morju in pomorstvu: 22.15 Igra Filzali orkestra: Radio Ljubljana - 22.30 Mednarodna radijska univerza: a) Avtorji o sebi in svojem delu - 22.50 Melodije za lahko noč - 23.00 do 23.00 Poročila - 23.15-23.00 UKV program: Tisot taktov glasbe za ples - 23.00-24.00 Odaja za tujino - na valui 37,1 m (prenos iz Zagreba).

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«

Poljski barvni film
»Preganjanje«

Tednik: Filmske novosti št. 46. - Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SLOGA«

Jugoslovanski film
»Veliki in mali«

Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Ljuba Tadić. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »UNION«

Francoski barvni film: »Lukrezia Borgia«. Tednik: Filmske novosti št. 46. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Martine Carol in Pedro Armendariz. Za mladino do 16 let film ni primeren.

KINO »SOCA«

Ameriški barvni film: »Veselo izkrečanje«. Predstave ob 18, 19 in 20. Prodaja vstopnic same od 14 dalje.

KINO »VIC«

Premiera sov. barvnega filma: »Knežinja Meric«. Predstave ob 18, 19 in 20. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje.

MLADINSKI KINO LM

Kotnikova 8, predvaja za mladino jugoslovanski film: »Dokumenti časa«. Predstavi vsak dan ob 10 in 18. Rezervacije za sole v dopoldanskih urah na telefon št. 32-454. Vstopnina 10 din. KINO »LITOSTROJ«: Italijanski film: »Fjumenca Marturano«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave. Danes zadnjič.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film
»AVSTRALSKI ROBIN HOOD«

V glavni vlogi Brian Aherne, Victor McLaglen in Paul Lukas. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »SISKA«

Ameriški barvni film
»Mostišče«

V glavni vlogi Tony Curtis in Mary Murphy. Predstave ob 18, 19 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

»ELAN«

TOVARNA ŠPORTNEGA ORODJA
BEGUNJE NA GORENJSKEM

sprejme v zaposlitev:

- 2 tehnika lesne stroke
- tehnika kovinske stroke
- komercialista ali komercialistko z znanjem strojepisja,
- korespondentko z znanjem nemščine - eventualno angleščine
- orodjarja
- kovinostrugarja

Za vsa razpisana delovna mesta je potrebna najmanj 3-letna praksa. - Pismene ponudbe z življenjepisom je treba poslati tajništvu tovarne.

4385

drugo javno pismeno licitacijo

za gradnjo dveh devetstanovanjskih blokov v Litiji

Občinski ljudski odbor Litija, razpisuje na podlagi čl. 1 Zakona o oddajanju in izvajanju gradbenih del (Ur. l. LRS, št. 17-77/55) in člena 3 Pravilnika o postopku pri javnih pismenih licitacijah za oddajanje gradbenih del (Ur. l. LRS, št. 17-81/55)

Gradbena in obrtniška dela: proračunski znesek znaša 34.000.000 dinarjev (zaokroženo)
Rok dovršitve vključno III. faza je 31. maja 1957. Rok dokončne dovršitve objektov je dne 30. novembra 1957.
Polov v višini dveh odstotkov proračunske vsote je treba položiti v obliki garancijskega pisma najkasneje do pričetka licitacijske obravnave. Pri vsaki začasni situaciji se bo odločevala varščina za izvršitev gradbenih in obrtniških del v višini pet odstotkov; ta znesek se vrne izvajalcu po končanem prevzemu del.
Pogodbena kazen za prekrščenje postavljenih rokov je dnevno dva promila od vrednosti nedovršenih del. Garancijski rok je dve leti po končanem prevzemu objektov.
Licitacijska obravnava bo dne 5. decembra 1956 ob 8. uri v prostorih ObLO Litija (sejna dvorana).
Ponudbe bomo sprejemali do začetka licitacijske obravnave. Ponudbe morajo biti opremljene v skladu s predpisanimi tehničnimi elaborati in splošnimi pogoji so interesentom na vpogled dnevno od 8. do 12. ure v odseku za gospodarstvo in komunalne zadeve.

INVESTITOR
OBSKINSKI LJUDSKI ODBOR LITIJA

4431

TOALETNO MILO

PREDAVANJA

Pravni oddelek pravno-ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani obvešča, da bo imel izredni univ. prof. dr. Jože Juhart nastopno predavanje »Razmerje med civilnim materialnim in procesnim pravom« v sredo, dne 22. novembra 1956 ob 11 v zborniški dvorani Univerze, Trg revolucije 11.

Slovensko zdravniško društvo vabi vse tovaršne zdravnike in medicinske višije sestrome na predavanje prof. dr. Janeza Kanonija »O znanstveni blati in praktični dejavnosti duševne higijene pri nas«. Predavanje bo v petek 23. novembra 1956 ob 19.30 v predavalni interni kliniki. - (V večrajni št. »Ljudske pravice« je »iskaraki škra« napačno najvil predavanje prof. dr. B. Stanjeječa.)

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki bo znanstveno širimo zainteresiranim v sredo, 22. novembra ob 19.30 predaval v dvorani SAZU akademik prof. dr. Ivan Grafenauer. Tema: Človeška stavbna daritev v balkanski in slovenski ljudski književnosti.

KONCERTI

Jutri, 23. novembra, ob 20.15 bo drugi koncert za rdeči abonma. Na sporedu bo Gledaljska Partita, Schumannov Koncert za klavir in orkester in Čajkovskega IV. simfonija. - Kot solist sodeluje naša mlada, v Trstu živeča rojakinja Damjana Bratuš, dirigira priznani italijanski operni in simfonični dirigent Luigi Toffolo.

IZ DOMZAL

Avstrijski film: »Zdaj smo pa tam«. Predstava ob 20. Predvajamo dio reklamo.

MIRKO PERVANJA

vodja garaže Ljudske skupščine LRS

Tovariša Mirka bomo ohranili v trajnem spominu

Ljubljana, dne 20. novembra 1956

»HIDROMONTAŽA«, MARIBOR, Gosposvetska cesta 86

RAZPISUJE NATEČAJ ZA MESTO
tehničnega direktorja podjetja

POGOJI: inženir strojne ali elektrotehnične stroke z najmanj 15-letno prakso, od tega najmanj 5 let na vodilnem položaju v proizvodnji in montaži industrijskih naprav, z organizacijsko sposobnostjo in kvalifikacijami za tehnično vodstvo proizvodnje in montaže v večjem podjetju ali tehnik z najmanj 20-letno prakso, od tega 10 let na vodilnem položaju v proizvodnji in montaži industrijskih naprav, z organizacijsko sposobnostjo in kvalifikacijami za tehnično vodstvo proizvodnje in montaže v večjem podjetju.

Nastop službe po dogovoru
Pismene ponudbe z navedbo strokovnih kvalifikacij in dosedanje zaposlitve dostavite sekretariatu Hidromontaže v Mariboru, Gosposvetska cesta 86 do 15. decembra 1956
Ponudbi priložite tudi kratek življenjepis

M 369

4431

Hitreje, dalje, više...

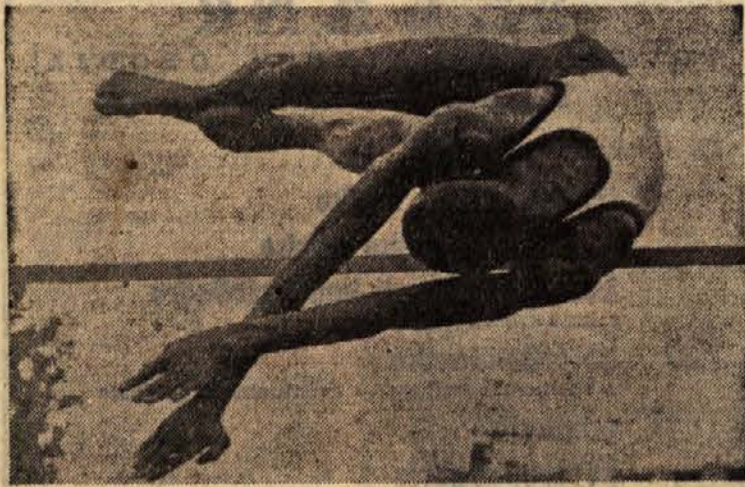
Letošnje leto je prineslo znaten napredek v vseh športnih panogah. Ducaat svetovnih rekordov so atleti potolkli celo po večkrat zapovrstjo. Današnji prvaki tečejo in plavajo hitreje, mečejo dalje in skačejo više kot pred nekaj leti. To so dosegli predvsem zaradi novih metod treninga, pri katerih je človeški stroj prisiljen k izrazitejšemu delu, ta razvoj pa bodo potrdile tudi sedanje olimpijske igre v Melbournu. Atleti razširjajo meje človeške zmogljivosti, hkrati pa se oblikuje tudi njihovo mesto v družbi. Zdj veljajo za zastavonoše nacionalnega prestiža. Če hočejo ostati v prvih vrstah, morajo posvetiti treningu večino svojega življenja. Seveda pri atletu, ki prebije na stadionu po pet ur dnevno, ne more več biti govora o čistem amaterstvu.

Lani oktobra je francoski prvak Alain Mimoun za 50 m izboljšal rekord, ki ga je imel ce-

Američan Parry O'Brien že od leta 1953 izboljšuje svoje uspehe. V letošnji sezoni je dosegel najbolj senzacionalen uspeh: kroglu je sunil nad 19 m daleč

lih 42 let Jean Bouin. Ta je pretekel v eni uri 19.078 m. Pri tem teku so Mimounu potemnele noge od gležnjev do kolen. Drobne ži-

Bosonogi Senegalec Lo Ousmane, ki lani praktično še nihče ni vedel zanj, je postal s skokom 197 cm letošnji prvak Francije

lice so mu popokale, pod kožo so polagoma nastajali mehurčki. Vendar so Mimounova pljuča, srce in mišice dobro prenesle napor. Ta dogodek bi lahko primerjali z motornim vozilom, katerega motor je premočan za transmisijo in ji vsiljuje prevelik napor.

Razvil se je nov rod atletov. Mladi ljudje si scasoma tako utrdijo srce, da postavljajo rekorde, ki so veljali poprej za nedosegljive. Od navadnih zemljanov se razlikujejo tako močno, kot na primer dirkalni avtomobili od navadnih iz serijske proizvodnje, s tem pa zastavljajo športnim zdravnikom povsem nove probleme.

Leta 1896 je Pierre de Coubertin z oživitvijo olimpijskih iger ustvaril moderni šport. Grški atleti so merili svoje sposobnosti v nacionalnem okviru, zaradi splošno znanih izkušenj in točnejše meritve časa pa se zdaj noben atlet ne bori samo s svojimi trenutnimi tekmeci, marveč z dosežki vseh povprečnih in tudi bodočih let, s tem da skuša izboljšati rekord.

REKORD — IZNAJDBA MODERNEGA ŠPORTA

Vse športne generacije našega stoletja so menile, da pomenijo rekordi, ki so jih postavile, mejo človeških zmogljivosti. Zares so se nekateri rekordi obdržali dolgo časa. Uspeh Jesseja Owensa — na berlinski olimpiadi leta 1936 je postavil med drugim svetovni rekord v teku na 100 m — so v minulih 20 letih pogosto izenačili, presegli pa so ga šele na letošnjih berlinskih vojaških igrah, in sicer kar trikrat zapo-

vrstjo v treh dneh. Drugi primeri dokazujejo, da vsaka nova športna generacija malone na vsej črti premaga prejšnjo. Nedvomno ima zmogljivost človeškega organizma določene meje, saj lahko z gotovostjo trdimo, da človek ne bo nikoli pretekel 100 m v osmih sekundah. Toda kje je ta meja?

NOVOST: DELČEK SEKUNDE

Sedanje tekmovalne steze so bolj prožne kot one pred desetletji, berlinska olimpijska steza je nedvomno izvrstna, saj so na njej kar v enem dnevu trikrat zboljšali rekord.

Današnji atleti imajo tudi to prednost, da tečejo v sprinterih, ki jim zagotavljajo silovit odziv, in tako pridobijo nekaj delcev sekunde, s sodobnimi merilnimi aparati pa celo desetinko. Podobno so izboljšali pogoje tudi metalcem kopja, ki je izdelano iz lažjega lesa in ima aluminijasto konico. V primerjavi s klasičnimi metalci dosežejo atleti s tem kopjem prednost do šest metrov.

Poseben činitelj za izboljšave rekordov je nov atletski slog. Moderni skakalec v višino sme preskočiti lato v vodoravnem položaju, torej skače v slogu, ki bi ga klasični tekmovalci označili kot akrobatiko.

Plavanje je nedvomno tista športna panoga, pri kateri je izboljšanje sloga največ prispeval k novim rekordom. Atleti in tudi športni zdravniki napovedujejo

prav na tem področju še velike uspehe.

Razen tega je pripomogla k izboljšanju dosedanjih rekordov tudi izredna širina, v katero so se razmahale športne panoge med mladimi rodovi. Dežele, ki se nekoč sploh niso zanimale za šport, pošiljajo zdaj na stadione

Zakaj padajo rekordi — Srce sodobnega atleta je večje, zato deluje počasneje

tekače in skakalce, ki brez posebne opreme in brez trdnega tehničnega znanja dosežajo izredne rezultate. Tak je na primer letošnji francoski prvak v skoku v višino Senegalec Lo Ousmane, ki je bos preskočil 197 cm.

ZATÓPEK SI JE OKREPIL SRCE

Razen tega velja omeniti tudi splošen dvig higienske ravni in prehrane. V minulih 50 letih se je zlasti pri belih močno spremenil sestav hrane. Ljudje uživajo več mleka in mesa, zato so tudi večji in močnejši. Osnova

Tek na 10.000 m v Helsinkih leta 1952: Zatopek, Mimoun, Schade, Chataway (na tleh)

za nenavadne atletske uspehe pa so nedvomno nove metode v treningu. Za izumitelja nove metode pri treningu tekačev velja češkoslovaški polkovnik Emil Zatopek. Ta atlet je oblikoval novo človeško srce. Iz »naravnega motorja« mu je uspelo pridobiti trikrat večjo moč, kot so jo imeli naši očetje. Da bi dokazal, kolikšnega pomena je človeško srce pri doseganju športnih uspehov, je Zatopek napravil poskus z lastnim »srčnim motorjem«. Iz meseca v mesec je daljšal proge, ki jih je dnevno pretekel, in sicer postopno od 10 tja do 40 km. Vzporedno s tem je pospeševal tudi tempo.

Športni zdravniki so bili zaskrbljeni, ko so izvedeli, da so se mladi češkoslovaški atleti začeli ravnati po Zatopekovem zgledu. Menili so: »No, če si je Zatopek izmislil nov modern način samomora, je to njegova stvar, nikakor pa ne gre, da bi po ledini, ki jo je zoral, krenila za njim vsa sodobna atletska mladina.«

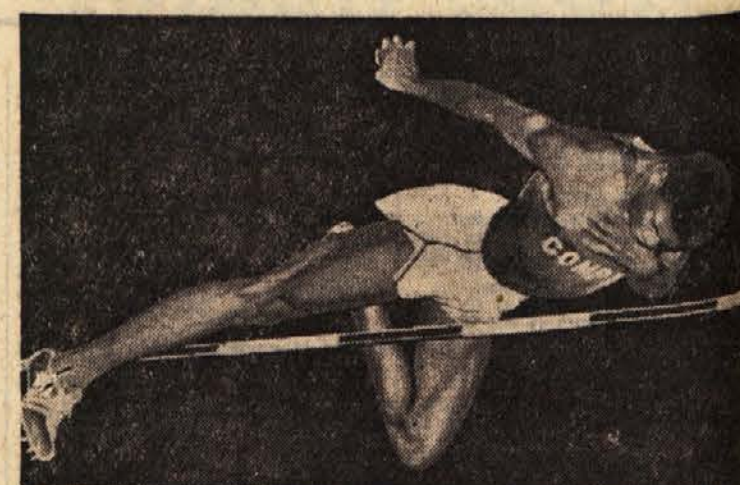
Zdravniki so skušali prvaku razložiti, da je srce svojevratna mišica, ki deluje drugače kakor tiste v človeškem organizmu, ki se premaknejo na ukaz, in da je zato nevarnost, da jo bo uničil, če bo od nje zahteval prevelik napor.

Zatopek pa je nadaljeval svoje delo. Skrivaj so ga nadzorovali osebni prijatelji iz vrst športnih zdravnikov, ki so z ve-

seljem ugotavljali, da je njegovo srce zmoglo brez posebnih težav iz tedna v teden večje napore.

MIMOUN, ZATÓPKOV UČENEC

Francoski atlet, ki je bil dotlej samo dober tekač, se je natočil na Češkoslovaško, da bi proučil Zatopkove izkušnje. To je bil Alain Mimoun. Ni imel namena, da bi posnemal vse lastnosti športnika, ki so ga imenovali »fenomena«, vendar je v grobih potezah osvojil njegovo metodo. Na prvi pogled se zdi Zatopkov trening nečloveški. To bi

S tem skokom je ameriški črnc Dumas postavil nov svetovni rekord: 214 cm

počiti, torej je podaljševal spanje.

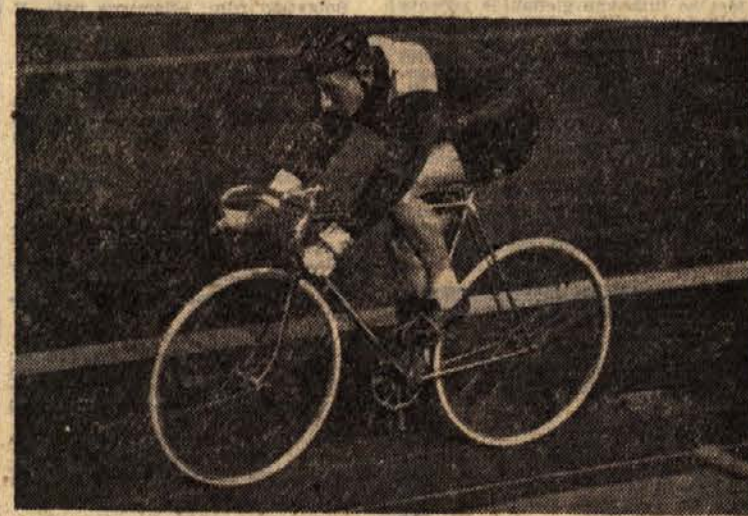
Teden dni sem prisostvoval Zatopkovemu treningu. Prav takrat si je opomogel od bolezni in je sklenil ujeti zamujeno. V nedeljo je pretekel 26 km, v ponedeljek, torek in sredo po 30, v četrtek 22, v petek 14, v soboto pa 10 km, za kar je potreboval pol ure. V tednu dni je torej pretekel 162 km, k temu pa je treba dodati še več ur hitre hoje. Tekal je na obroke, se pravi večkrat zapovrstjo po 200 ali 400 m. Ta trening je bil tako naporen, da bi ga ne zmogel niti Zatopek, če bi ne imel tako urejenega življenja.

Zatopka so sicer zadnje čase njegovi učenci že prehiteli. Rekordi »češke lokomotive« padajo drug za drugim, zlasti se je uveljavil Gordon Pirie, ki se je podvrget prav tako strogemu treningu kot Zatopek.

Kje se bodo končale zmogljivosti človeškega organizma. Ko si bodo atleti nekako podredili delovanje srca in pljuč, pa lahko pride trenutek, ko bodo odpovedali človeški organi, pravijo medicinski strokovnjaki in se vprašujejo, kakšne bodo posledice v človeškem organizmu, če bodo atleti tako do skrajnosti izkoriščali svoje zmogljivosti.

PRVAKI IMAJO POČASNO, IZREDNO MIŠIČASTO SRCE

Dr. Jacquet, dolgoletni ravnatelj francoskega državnega športnega inštituta in eden redkih praktikov, ki so se lep čas ukvarjali s tem vprašanjem, pravi takole:

Od leta 1941 je imel Italijan Fausto Coppi z rezultatom 45.798 m v eni uri kolesarski rekord. V začetku letošnjega leta je Francoz Anquetil (na sliki) izboljšal rezultat za nekaj sto metrov, letos septembra pa je Italijan Ercole Baldini postavil nov kolesarski rekord: 46.394 m na uro

»Za dokončno sodbo še nimamo dovolj podatkov. Rekorderji pred prvo svetovno vojno niso tako trdo trenirali kot moderni prvaki. Čeprav so za trenutek prenapeli srce, pa organizma niso docela izkoristili. S sodobnimi atleti je drugače. Njihovo srce je večje od normalnega, pa tudi bije počasneje. Zatopkovo srce ima 139 mm premera, medtem ko merijo normalna srca počez od 90 do 115 mm. V tem primeru gre za razvoj, ne pa za hipertrofijo. Srca vseh atletov, ki premagujejo dolgotrajne napore, bijejo počasneje in kmalu spet dobijo normalni utrip.

Poglejte na primer — pravi omenjeni zdravnik — Fausta Coppia ali Anquetila, Zatopka

Kot metalec kopja z znakom 79,01 m je Michel Macquet letošnja olimpijska nada Francije

ali Mimouna ali pa izrednega Pirieja. Srca teh ljudi imajo 60 do 65 utripov na minuto, včasih celo manj, medtem ko udari srce normalnega človeka 70 do 80-krat na minuto.

Med silovitim naporom, ki je Zatopku pripomogel, da je pretekel v eni uri 20.052 m, je pulziralo njegovo srce 170-krat v minuti. Nekaj minut kasneje se je utrip znižal na 108, še deset minut in že mu je srce udarilo 93-krat, tri ure kasneje pa samo 52-krat. Stevilke dokazujejo, da si je Zatopkovo srce kmalu spet opomoglo od silovitega napora. To reč so proučevali tudi Nemci in Sovjeti, ki so ugotovili, da dobro pripravljani atleti lahko hitreje nadomestijo izgubo zaradi velikega napora kot pa navadni ljudje.

OBRABA ZARADI IZREDNIH NAPOROV

Atleti, ki vlagajo silne napore, da bi dosegli in presegli dosedanje rekorde, zastavljajo tudi drugim organom, ne samo srcu in pljučem, izredne naloge; tako na primer kostem, zlasti hrbtnici. Zadnje čase govorijo športni zdravniki o neke vrste »športnem« revmatizmu, se pravi, o bolečinah v kosteh, ki nastanejo zaradi pretiranih naporov, to pa je posledica obrabe. Zlasti členke in sklepne kosti bi morali atleti obnavljati nekako tako, kot na primer mažejo stroje s posebnim oljem. Človeške kosti pa so tam okoli dvajsetega leta popolnoma dorašle, členki in sklepi dokončno oblikovani in nimajo nobene snovi za nadomestilo v primeru morebitne izgube ali okvare katerega svojih delov.

Po zaslugi športa se je medicina mnogo naučila o mišicah, srcu in pljučih. Prav zaradi tega znanja je mogoče intenziven trening, ki bi prej pomenil smrtno obsodbo, zdaj pa se mu lahko športniki postopno podvržejo brez škode za svoj organizem. Mišice pa še vedno drži skupaj isto okostje, ki se ni razvilo. Sedanja znanost še ne more izboljšati človeškega okostja, vendar znanstveniki tudi na tem področju še niso izrekli zadnje besede.

R. M.

NEUKROČENO MESTO

RADO KRAGELJ
MILAN MAVER

70. Blisk je bil velik in močan, dobrodušen fant, ampak počasen kot medved. Tokrat pa je tekel, da se mu je dolgi vrat kar nategoval. Stane jo je cvrl za njim, Marko pa je bil takoj ob klicu »Mani in alto!« planil čez zid in izgubil. Janez je ostal sam in pred njim je stala italijanska vojaška patrolja z naperjenimi puškami. Za beg je bilo prepozno, ni mu ostalo drugega, kot da uboga in dvigne roka.

71. Italijani so ga vzeli medse in ga odgnali proti karabinjerski postaji, s puškami na strel, kot da so ujeli in vodijo v zapor ves Vrhovni štab. Očitno se niso počutili varne, kajti hiteli so na vsa moč in se preplašeno ozirali naokrog. Bill so prepračili, da Janez ni sam in da bodo zdaj zdej planili nanje »upornikovi pajdaši«, srečanje z njimi pa jih zares ni prav nič veselilo.

72. Patrolja je hitela, da je moral Janez skraj teči. Italijani so bili prav tako preplašeni kot on in so pozabili celo na to, da bi mu preiskali žepa. Janez je neopaženo odvrget kombinirke in preostalo kredo. Globoko si je oddahnil, pričrčan, da se je rešil vsega, kar bi lahko pričalo zoper njega, ko se je spomnil listkov. V hipu se je odločil. Zbral jih je v pest in jih spustil Italijanom pod nogo.